

Forum Antroposofi

4-6

Notiser.

7-8

Jörgen Smit 100 år.

9-11

Världskonferens vid Goetheanum.

12-15

Krönikor:

Generationsskifte i sektionsledningen.

Stort tack.

Samverkan & Självständighet:

En förhoppning.

Arne Klingborg 101 år.

Arvid och grävs kopan.

16-17

Bilduppslaget.

18-20

Krönikor:

Tre moderna myter.

Kersti Bergroth.

20-21

När vetenskap blir till kärlek -
Meditation som kunskapsmetod.

21-22

Antroposofiskt grupparbete.

Vad händer i grupperna?

Besök i en antroposofisk grupp.

23-26

Till minne.

Levnadsteckningar.

27-29

Kalendarium:

Fria Högskolan för Antroposofi.

Järna, Stockholm och Norrköping.

30

Höstmötesprotokoll.

31

Medlemssekretariat.

Artiklar på hemsidan.

Medlemskap.

32

Bildberättelse.

Strävande människa

Mats-Ola Ohlsson och Per-Erik Jonsson

Hur kommer det sig att man som politiker kan öppet ljuga i en fråga, ljuga igen och sedan därefter inta en helt annan ståndpunkt i den aktuella frågan, utan att bli politiskt straffad?

Kan det vara så att allt fler människor idag underkänner den accepterade uppfattningen om vad som är sant eller falskt och att därför beskrivningen av en fråga blir så relativ. Individualismen tar sig ett sådant uttryck att auktoriteterna (de som säger sig veta bättre och i många fall på goda grunder vet mer i den aktuella frågan) inte får något genomslag.

På grund av våra effektiva kommunikationshjälpmedel har dessutom alla som vill möjlighet att framföra sina ståndpunkter och skapa sammanhang

med meningsfränder, i princip så att alla människor i världen kan omfattas.

När vi tänker kring dessa frågor reduceras de slutligen till frågan om "den etiska individualismen". Den enskilda människans förmåga till etiska och moraliska omdömen och handlingar.

Men eftersom allt är relativt så gäller det väl även det vi benämner etik och moral? Min etik och moral är väl lika god som någon annans?

Vår uppfattning är att man kan komma vidare genom att vara en "strävande människa". Det är ett allomfattande begrepp, att vara en "strävande människa". Det kan betyda att man försöker få syn på sig själv (som kropp, själ och ande) i relationen till allt i den sinnliga världen. Att man för-

söker förhålla sig till de uttryck som den egna egoismen tar. Att man, inte minst, ställer sig till förfogande för andra människor och till uppgifter som man känner inspiration för och som man upplever som goda och utvecklande i ett större sammanhang.

Rudolf Steiner har genom antroposofin och andevetenskapen skänkt oss inspiration och verktyg som ger stöd för att utveckla den individuella livsprocessen som en "strävande människa". Det är med stor tacksamhet som vi tar del av dessa skatter i de famlande försöken att ta oss vidare i den komplicerade livsväven av idag.

Frågor som gäller livet

Materialism, andlighet och social tregrening

I detta nummer av Forum får ni en bok som bilaga till tidningen. Det är Frans Carlgren, som med detta ofullbordade verk avrundar sitt livsverk i antroposofins och waldorfpedagogikens tjänst. Man kan ha intrycket att den sociala tregreningen var ett hjärtetema för Frans, både som samhällsdebattör och lärare och han såg förverkligandet av Rudolf Steiners idé som en nödvändighet för en fruktbar och hållbar samhälls- och världsutveckling. När han nu ville formulera slutstenen i sin livsgärning räckte krafterna inte till och han fick under det sista levnadsåret benäget bistånd av Magnus Hansson, Rolf Edblom och Thomas Andersson.

De har färdigredigerat den text som Frans arbetat fram och hade tillsammans med honom börjat skissa på slutkapitlet, men Frans gick över tröskeln innan arbetet var färdigt. Så fattas själva summeringen och dess slutsatser och det kanske motsvarar vår tids själsliga och andliga situation att vi som läsare behöver göra detta arbete själva och just individuellt.

Därför togs beslutet att vi – Forumredaktionen i samarbete med Frans tre medhjälpare – ville ställa texten till Antroposofiska Sällskapets medlemmars förfogande och inte försöka distribuera texten på sedvanligt sätt. Se det som en hälsning från Frans Carlgren personligen, hans förhoppning att dessa tankar ska falla i god jord och kunna bära frukt.

För att bekosta tryckning och portokostnader gjorde vi ett upprop i nr 3 av Forum

och till vår stora glädje har drygt 80 % av det önskade beloppet kommit in genom 15 enskilda medlemmar och två större gåvor av Stockholmskretsen av Antroposofiska Sällskapet och Pedagogiska Sektionen av Fria Högskolan för Antroposofi.

Vi vill uttrycka ett stort och varmt tack för denna vilja att stödja förverkligandet av projektet och också till Magnus Hansson, Rolf Edblom och Thomas Andersson som lagt ner ett mycket stort ideellt arbete!.

Red Göran Nilo

Vetenskaplig studie av Antroposofiska Sällskapet

I tider som dessa kämpar många olika slags organisationer med att behålla sina medlemmar eller hitta nya. Antroposofiska Sällskapet är här inget undantag. Karen Swartz Larsson, filosofidoktorand vid Åbo universitet i Turku (Finnland), har genomfört 40 intervjuer gällande hur olika människor värderar Antroposofiska rörelsens situation. Resultaten av hennes studie – som kommer att presenteras som ett doktorsarbete – antyder att utvecklingsmönstret man kan avläsa i Sverige också kan gälla för andra länder. En offentlig presentation av studien ägde rum i Goetheanum-Dokumentation slutet av oktober i år. Mer utförliga rapporter kommer.

Johannes Nilo/JG i DG nr 46 2016. Red GN

Vem stoppar tåget?

Kommentar till USA-valet

”Vi sitter i ett tåg som rusar mot en avgrund. Se USA.

Det är praktiserad kapitalism i sitt slutstadium. De rika har helt dragit sig tillbaka. Egna bostadskvarter med staket och säkerhetspersonal, egna förskolor, skolor, universitet, sjukhus. Mellanskiktet behöver ha två arbeten för att nästan klara sig ekonomiskt. Den sista tredjedelen är helt neddragen i smutsen, hemlösa eller i kvarter dit polisen inte längre vågar sig in i. 95 % av alla amerikanska medier ägs av fem rika familjer. Och vi rusar mot denna avgrund. Men ingen vågar dra i nödbromsen. Allt vi gör är att var fjärde år välja en ny lokförare och säger till honom: Håll kursen och gasen i botten!”

Citat Volker Pispers (Revyartist) Ur DG nr 47 18/11 2016. Red GN

Hårda tider för mjuk medicin

Tre cancerpatienter, som var i behandling på Biologischen Krebs-Zentrum i Niederrhein, Tyskland har avlidit och har resulterat i en debatt om homeopatiska och antroposofiska läkemedels säkerhet och återbetalningsförmåga. Den partiobundna ordföranden för regeringens utskott, Josef Hecken, ... krävde i slutet av augusti att försäkringskassorna skulle förbjudas att ge ersättning för

homeopatiska och antroposofiska läkemedel. Efter detta har mycket inom området råkat in i ett förvirringstillstånd. Alternativmedicin jämföras med komplementärmedicin eller homeopati med antroposofisk medicin. Tiderna för komplementärmedicin hårdnar. Det finns ett litet antal kritiker, som trots litenheten arbetar desto effektivare i offentligheten (mest ur skeptikerrörelsen), som med tilltagande aggressivitet producerar artiklar och böcker som framförallt vill skada homeopatin och den antroposofiska medicinen. Ett flertal paraplyorganisationer kräver nu mer differentierade debatter, för faktum är att av 150 000 öppenvårdsläkare i Tyskland använder 60 000 komplementärmedicinska behandlingsstrategier. Integrativ medicin är inte längre ett marginellt fenomen, utan sedan länge en realitet i den dagliga praktiken.

Källa: Damid-Newsletter. Red GN

Upprop: Nu behöver Vidarkliniken ditt stöd!

Gå in på www.värnavidarkliniken.se

Patientinitiativet Värna Vidarkliniken har nu under ett par månader varit inriktat på alla landsting som har avtal med Vidarkliniken i Järna, Nordens enda antroposofiska sjukhus. Responsen har varit överväldigande. Över 12 000 mail är skickade till landstingspolitiker av engagerade patienter, anhängare och vänner till kliniken!

Kampanjen går nu in i ett nytt skede och vi riktar våra ansträngningar helt och hållet på att nå Stockholms läns landsting med våra önskemål. Deras avtal med Vidarkliniken avslutas den sista mars 2017, om de inte utnyttjar den möjlighet till förlängning i 9 månader, som ligger inom ramen för nuvarande avtal.

De har det största avtalet och är dessutom avgörande för att riksavtal ska kunna upprätthållas. I princip står och faller tillgången till Vidarklinikens vård för patienter i hela landet med SLLs avtal!

Vi måste nu gemensamt få beslutsfattarna i SLLs Hälso- och sjukvårdsnämnd att förstå allvaret och börja lyssna!

Vi anser dessutom att SLLs beslut, att inte förlänga sitt avtal och inte upphandla nytt, är fattat på felaktiga grunder! Den journalproblematik de hänvisat till är åtgärdad och några rimliga alternativa rehabiliteringsmöjligheter jämförbara med Vidarklinikens föredömliga vård kan inte SLL erbjuda!

Oavsett var i landet du än bor är det nu dags att gå in på Värna Vidarkliniken igen och berätta för Stockholmspolitikerna att deras beslut påverkar hela landet!

Utan dem blir det inget riksavtal och sannolikt inte heller någon Vidarklinik överhuvudtaget.

Vi slutar aldrig kämpa för att Sverige ska behålla den integrativa och antroposofiska valmöjligheten i vården!

Har du redan mejlat en politiker? Mejla igen! Vi måste fortsätta att göra våra röster hörda.

Gå in på www.värnavidarkliniken.se och mejla!

Källa: www.värnavidarkliniken.se. Red JH

En spirituell självbiografi

Judith von Halle (44 år) har väckt stort uppseende med sina bokpublikationer. Hennes kritiker har ständigt ifrågasatt hennes "egna andliga forskning". Därför har hon nu beslutat sig för att offentliggöra en spirituell självbiografi, vars första del (barndom och ungdomstid) nu publiceras. Detta ska göra begripligt hur hon kommit fram till sina uttalanden, som också är utgångspunkten i hennes andra böcker. Bokvernissagen ägde rum den 29 september på själva Mikaeldagen.

I själva annonsen för boken, som har titeln Schwanenflügel (Svanvingar) kan man läsa: "Denna självbiografiska berättelse handlar om en människas exceptionella inre upplevelser. Genom en avgörande händelse i treårsåldern vaknar hon upp ur sitt neddämpade barnamedvetande och frågar sig plötsligt: Var fanns jag innan? Jakten efter det förlorade fulla medvetandet börjar. Sedan den dagen ser barnet världen med andra ögon än människorna i sin omgivning ..."

Ur Das Goetheanum nr 39 2016. Red GN

Jörgen Smit

1916 – 2016

Två självbiografiska dokument med anledning av 100 år

Rembert Biemond

Antroposofin var för Jörgen Smit den enda adekvata näringen. Andra sätt att ta upp näring på var besvärande för honom. Han andades in Rudolf Steiners verk, förinnerligade och individualiserade det. Genom hela sitt liv ända fram till sin dödsbädd levde han med detta, denna oändliga rikedom av andens gåvor, där han som ingen annan var hemma, gav det tillbaka till världen, nytt, andligt närvarande, individualiserat.

Han var en talets människa, inte en skriftens; men han kunde också utstråla en oändlig tystnad om samtalsämnet inte tycktes honom värt att tala om. Dock var han till sin inre natur, det han kunde ge världen, en talets människa. På honom stämmer Rudolf Steiners ord i hela sitt djup:

”Människa, tala, och genom dig uppenbaras världens vardande”

Jörgen Smit förde bok över sina 4889 föredrag. Nummer, datum, plats, titel. Inget mer. Och detta under 54 år. På 109 lösa A5-blad. Med skrift på bägge sidorna. 217 sidor. Han förvarade dem i ett

brunt, slitet kuvert. Efter hans död – jag var testamentsexekutor – hittade jag dokumentet. Föredrag 1 – 4889 mellan 1937 – 1991. Ingen har någonsin tidigare före hans död berättat för mig att dokumentet fanns. Jag har senare gjort faksimilformat och transkriberat det och gjort det tillgängligt på www.joergensmit.org – Man kan där studera hur hans handstil förändrat sig under 50 år och följa teman och orter. En del av oss kan kanske minnas på vilka orter de var närvarande och naturligtvis också innehållet. Det får nog anses vara ett unikt dokument om ett liv i antroposofins tjänst. Man kan knappast skriva en bättre biografi.

Ett självbiografiskt dokument numrerat två upptäcktes först många år efter hans död. Ungefär 2008 visade det sig att Jörgen Smit inte var förtecknad i registret för högskolemedlemmar i Goetheanums sekretariat. Detta fann man gåtfullt och oförklarligt. Han hade ju ändå varit styrelsemedlem, sektionsledare, en ytterst aktiv klassansvarig och mycket mer. Till att börja med kunde jag

bekräfta att jag med egna ögon ofta sett hans blå klassmedlemskort – ty han visade det för den som stod vid dörren och ibland också för mig när han själv höll klasstimmen. Jag hade då sett att Marie Steiner skrivit under kortet. Man ställde frågan till Nachlassverwaltung i Haus Duldeck vid Goetheanum och då hittade man ett brev till Marie Steiner från år 1948, där han ansökte om medlemskap i Högskolan. Hon tog förmodligen någon månad innan sin död upp Jörgen Smit i Högskolan, men på grund av de dåvarande förhållandena gjordes ingen anteckning i Goetheanums register.

Det är förmodligen det enda självbiografiska dokument vi har från honom och det är skrivet när han var 33 år. Enligt min uppfattning vittnar det på ett flerskiktat sätt om hans härkomst, hans väg, hans strävan, hans liv. På webbsidan www.joergensmit.org finns det sedan åtskilliga år tillgängligt. Här i Forumtidningen görs det nu för första gången tillgängligt för en större läsekrets.

*Mensch, rede, und du offenbarst
durch dich das Weltenwerden*

*Människa, tala, och genom dig
uppenbaras världens vardande*

Brevtexten:

"Jag kunde inte leva utan antroposofi"¹

Jag är född 1916 av föräldrar som var antroposofier redan innan jag föddes. Föräldrahemmets goda atmosfär gav mig den självklara övertygelsen att det som levde i mina föräldrar måste vara något gott och riktigt, I denna mening kände jag mig redan under barnåren som en liten antroposof, dock utan att känna till antroposofin.

När jag var 14 år var jag med om en uppskakande händelse. Min far², som vid alla frågor som krävde ett omdöme hade varit en absolut auktoritet, vars klara, sakliga tänkande alltid varit en orubblig klippa för mig, blev trots detta under fyra månader utsatt för ett bedrägeri av en dam som hade mediala, atavistiskt klarseende förmågor. I mig formulerades nu den existentiella frågan: "Hur är något sådant möjligt?" Jag utvecklade en stark misstänksamhet och en nästan överdriven avsky för allt visionärt klarseende och liknande. Det blev för mig absolut nödvändigt att bygga livet på naturvetenskapliga, fenomenologiska grunder. Jag kunde inte ge det klara konturer när jag var 14 – 18 år, men det föresvävade mig som ett stort ideal. Och endast genom att under denna tidsperiod – bredvid skolestudierna – med all kraft studera Goethes naturvetenskapliga skrifter och Rudolf Steiners grundböcker och föredragscykler, levde jag upp till detta. Jag har aldrig dragits till naturvetenskap utan målinriktning mot det översinnliga.

Redan som 17-åring hade jag nattliga upplevelser av elementarvärldens mäktiga krafter. – Men jag visste också att det översinnliga bara kan leva på säker grund i människans medvetande, där det utarbetas ur en fenomenologisk åskådning. – Efter att jag av denna anledning under några ungdomsår var tvungen att kämpa huvudsakligast med naturvetenskap och kunskapsteori (Kant, Hegel, Stirner, Nietzsche) övergick jag från 19-årsåldern och framåt till studier i främst historia och de klassiska språken, eftersom jag ville lära känna Nya Testamentet och de dokument som hänvisades till i boken Kristendomen som mystisk verklighet genom originaltexter. Med 23 år avlade jag min universitetsexamen i klassisk filologi med en vetenskaplig avhandling om Aischylos dramaturgi. Under alla dessa år bar mitt liv en särskild prägel genom att jag fick vara tillsammans med Conrad Englert.³ Tillsammans med honom läste jag under en längre tid regelbundet Homer i grekisk originaltext. – Han stimulerade mig också att under ett år studera klassisk filologi hos hans gamla lärare vid universitetet i Basel. Conrad Englert förmedlade vid den tiden och även senare, bärande antroposofiska livskraften till mig.

När jag med 20 år blev medlem i Antroposofiska Sällskapet, var detta problemfritt för mig. Jag hade ju redan ur mina levnadsomständigheter från början växt in i saken. Jag kunde inte leva utan antroposofi.

Sedan 21-årsåldern var jag bland de

medlemmar som ville vara aktiva i styrelsen för Oslogruppen.

Efter universitetsexamen flyttade jag 24 år gammal från Oslo till Bergen, där jag fram till idag arbetat som lärare vid Rudolf Steinerskolan. Jag har även som gruppleddare för Bergengruppen under de sista 7 åren haft det huvudsakliga ansvaret för föredragskalendariet. Under åren efter kriget utvidgades kretsen där jag hållit föredrag från Bergen till Norges andra viktiga städer, till Stockholm och Köpenhamn.

Som delegerad från det norska Lands-sällskapet har jag också i Dornach upplevt de senaste åren svårigheter inom Sällskapet. Den esoteriska fördjupningen av vårt arbete är mer än någonsin en absolut nödvändighet.⁴

¹ Utdrag ur ett brev till Marie Steiner gällande ansökan om medlemskap i Fria Högskolan för Antroposofi, 29 augusti 1948. – Jörgen Smit var 33 år gammal. Brevet hade följande inledande ord: "Högt ärade fru Marie Steiner! Stort tack för hälsningen ni skickade mig genom herr Dan Lindholm 5 till Norge. Jag skriver nu för att anhölla om ett om möjligt underskrivet medlemskort till Högskolans första klass. Följande utgör en kort skiss av mitt liv."

² Christian Smit (1886-1960). Biografisk notering i Kulturimpuls Anthroposophie

³ Conrad Englert (1899-1945). Biografisk notering i Kulturimpuls Anthroposophie. Ingift morbror till Jörgen Smit

⁴ Brevet slutar men några avslutande meningar rörande ansökan om medlemskap i 1:a klassen

⁵ Dan Lindholm (1908-1998). Biografisk notering i Kulturimpuls Anthroposophie. Vän och kollega till Jörgen Smit i styrelsen för Norska Antroposofiska Sällskapet

Om världskonferensen vid Goetheanum

27 september – 1 oktober 2016

När människor ser människor

Elisabeth Ehrlich

Om världskonferensen vid Goetheanum 27 september- 1 oktober 2016

Hur kan vi arbeta, så att den antroposofiska rörelsen blir mer och mer till ett utvecklingsrum för det allmänt mänskliga i världen?

Denna fråga ställdes till var och en av oss, och ställs härmed till var och en som känner sig berörd, som har valt att kliva in i ett arbete som ger den antroposofiska idén en chans i världen!

I denna frågande och öppnande anda bjöd hela Goetheanums ledning till en arbetsvecka som skulle bilda porten till en ny tid i den antroposofiska impulsens utveckling.

800 människor unga som gamla, verk-samma i olika länder, arbetsområden och initiativ inom den antroposofiska rörelsen, samlades under Mikaeliveckan i Goetheanum i Dornach för att samråda och reflektera över hur antroposofin lever i världen. Vilka initiativ har tagits sedan Rudolf Steiner utvecklade den antroposofiska impulsen? Vilka former, konstellationer och motiv har byggts upp? På vilket sätt hittade antroposofin in i världen? Vilken kropp har den fått? Och hur lever impulsen i samhället idag? Hur lever den i oss? Vad har vi lyckats med och hur? Vilka erfarenheter har vi gjort? Finns det aspekter vi vill utveckla, förbättra, bibehålla och ser vi på andra sidan aspekter som vi med gott samvete kan lämna bakom oss, helt

enkelt släppa? Hur har vi det med varandra? Hur lever antroposofin emellan oss? Lever den levande eller rör vi oss i ett nätverk där vi klär oss med konventioner, traditioner och dogmer? Vad är det som lever mellan mig och dig? Mellan kollegor och likasinnade? Ja, och vad vill oss framtiden? Åt vilket håll rör sig utvecklingen? Vad är det som vill bli till? Vad krävs av var och en av oss? Vad krävs av oss som gemenskap? Kan antroposofin bidra, berika ett samhälle som konfronterar med fantastiska men oerhört stora utmaningar? Kan vi hitta de områden där vi behövs som mest? Finns det möjligtvis andra som intresserar sig för liknande frågor? Kan vi skapa allianser?

Samtliga deltagare i konferensen bjöds in utifrån principen "människor-ser-människor". Den formen tillät att nya kunde bjudas till Dornach, att för den "innersta kretsen" kanske ännu helt obekanta men dock initiativbärande personer blev sedda och fick bli delaktiga i detta första arbete. En gest som skapar en atmosfär av äkta intresse, kräver mod till nya möten och en vilja att förbinda sig med värden på riktigt. Viktigt att veta är också att på sett och vis alla vi, även de som inte deltog i detta möte, skulle känna sig bjudna, bjudna till ett arbete som just har börjat. Ett arbete som inte alls bara skall äga rum inom mäktiga, hårda betongväggar nere i Schweiz eller bort i Järna där det går så mycket enklare att råka en antroposof. Nej utan här påbörjades ett arbete i en byggnad som river ner väggar, skapar relationer, är ödmjuk, bildar värme och hittar hjärtekräften. Ett bygge

som spänner sig över hela jordklotet och som förmår att växa och blir starkare. Alla är vi ju medarbetare i Goetheanum i en impuls som spänner sig över hela världen. Det är den byggnaden, det rummet där du och jag möts, där de okända visar sig och vill bli bemötta. Där var och en kan upptäcka livets mångfald. I ett hus där "människor ser människor".

Alla vi som deltog fysisk i konferensen möttes av en Goetheanumledning som öppnade sina famnar och bad om hjälp. På ett mänskligt, hjärtligt, berörande vis slogs alla portar upp till ett gemensamt arbete som vill ske i en anda av öppen solidaritet och spiritualitet. Alla vi uppmanades till att verka i denna anda, utveckla mod för att starkare än hittills bereda jordmånen i det mellanmänskliga för att ge antroposofin sitt hus. Alla vi är i denna tid uppmanade till att vilja söka och leva för det verkligt mikaeliska i vår tid. En kraft som inte bara finns bland oss antroposofier utan kan finna sin form i en mängd av olika impulser, bland olika människor oberoende av bakgrund, religion, nation, kön. Tänk på alla initiativ i världen som kämpar dagligen för att rädda och skydda människor i nöd. Att vara och verka där det mikaeliska vill tränga igenom är den stora utmaningen. Vi är uppmanade att utveckla en finkänsla för det som vill bli till, en slags nyfikenhet för det som är potentialen. Inom jordbruket, vård, det pedagogiska arbetet, i samhället, i det spirituella arbetet. Överallt kan vi se och sätta frö som vill bli omhändertagna. I det stora och i det lilla. Men i en anda av frihet, respekt för de som är annorlunda.

Utan att vilja frälsa men ur en inre hållning, ett inre motiv som vill förbinda sig med världen.

Inför konferensen, i februari 2016 skrev organisatörerna i sin inbjudan i en specialutgåva av Anthroposophy Worldwide:

”Med Julmötet 1923/24 blev Allmänna Antroposofiska Sällskapet bäraren av den genom Rudolf Steiner ny grundade Fria Högskolan. Denna impuls togs upp sedan dess i hela världen, i en mångfald av livsområden som i pedagogiken, konsten, medicinen samt i jordbruket och har blivit till en verklig del i världen. Hur står Rudolf Steiners snart 100 år gamla initiativ i världen idag? I livsområden, i vårt dagliga arbete står vi omedelbart inne i vår tid. Hur utformar vi i det dagliga arbetet den Fria Högskolan som står med sin grund för en spirituellt vetenskap och ett spirituellt forskande. Hur utformar vi vårt dagliga verkande på ett sådant sätt att det erfar en spirituellt fördjupning? Mitt i vår tids händelser kan arbetet på en biodynamisk gård, i en skolklass eller vid sjuksängen, i den läkepedagogiska och socialterapeutiska institutionen eller i läkemedelslaboratoriet förstås både som ett uttryck för den Fria Högskolan och som ett fält för erfarenheter.”

Därmed blir tydligt att begreppet högskola i antroposofisk kontext får en komplett annan dimension. Och att Högskolan därmed tvingas leva mitt i livet, mitt i tiden är en självklarhet.

Så vad är det mest essentiella de närmaste åren? Vilken inre hållning gäller det att utveckla, vilka konkreta initiativ och projekt skall startas? Vi är uppmanade att utveckla och förfinas vår känsla för tidens frågor, om och om igen, alltid på nytt. ”Därmed är en förvandlingsprocess nödvändig för vårt sällskap, som vi gemensamt vill ta tag i.”

Konferensen utformades med en tydlig förankring i Grundstensmeditationen som kan betraktas som ett uttryck för det som den osynliga byggnaden, antroposofin, har som sitt inre grundmotiv, som hållning. Den kan upplevas som svår, krävande och nästan obegriplig. Den kan upplevas som inspirationskälla, meditation, som vår etiska grund. Den förgrenar sig i tre delar och avslutas med en fjärde del som framträder i sitt uttryck på ett lite annat sätt än de tre första.

Första delen uppmanar människan i att öva sig i ”ande-erinrande”. Därmed menas att vi medvetet får utveckla en känsla för de områden där var och en, vi tillsammans men även världen, tar sin inre, djupaste impuls ifrån. Varifrån kommer viljan till livet? Vad ger mig min dagliga impuls? Vad ger mig min livskraft? Varifrån tar vi gemensamma impulser? Var

ligger tidens impuls? Vilken impuls gav oss Rudolf Steiner och i vilken kontext gjorde han det?

Första hela arbetsdagen stod därmed in i den andan, gav temat till morgonens eurytmiska upptakt. Den inspirerade föreläsningarna, små samtalsgrupper sammansatta av människor man aldrig förr har varit i kontakt med, samt workshopsarbeten under för- och eftermiddagarna, som både skedde inom respektive sektion men även i allmänna övergripande dialogiska arbetsgrupper. Därefter följde ett gemensamt konferensplenum där det fanns möjlighet för var och en att bidra med egna tankar och insikter till det gemensamma arbetet som med all sina utmaningar verkligen skedde i en forskande, undersökande och frågande anda.

Andra dagen som präglades av Grundstensmeditationens andra del, fokuserade vi på ”andebesinnande”. Under samma arbetsformer som dagen innan fördjupade vi oss i frågan var vi och antroposofin står idag. Hur mår impulsen, vilka arbetsformer finner vi, hur tas antroposofin emot av samhället och dess strukturer? Hur har vi det med varandra? Hur utvecklar vi modet till att skapa ett rum som inte alltid kan uttalas, begripas, är ofärdig. Hur skapar vi en atmosfär av tillit, lyhördhet och nyfikenhet där nytt kan födas, där jag överraskas, där vi vågar öppna oss för det som kommer eller kanske inte kommer. Skapelse- födelseprocessen av antroposofin är bara nästan 100 år ung. Den har en inre rörelse, en process som vi får utveckla en känsla för, den kräver en hållning som t.ex. läraren övar upp inför mötet med barnet. En hållning som förankras i ett starkt inre motiv men som tillåter livet. Som tillåter att det som vill leva växer just på det viset, så att det som är den bakomliggande kraften kan träda fram och blomma upp i all sin skönhet. Hur lätt är det inte att kväva, sära och begränsa det som vill bli till. Det blivande jaget formar sig i mötet med sin omgivning. Där uppstår sann jagkraft, där uppstår frihet och där uppstår en känsla av vad som är rätt, vad som är fel, vad som är ont och vad som är gott. Här blir jaget etiskt, här kan antroposofin finna sin väg. Som Rudolf Steiner skriver i sina mikaelibrev kan människan enbart bli mer och mer människa genom att bli till ett uttryck av världen. Genom att hon förbinder sig i kärlek med världen.

Tredje dagen samlades vi kring en fördjupning av ”andeskådande”. Ett ord som lägger ribban högt. En förmåga som hänvisar på vilka potential vi som människor skulle kunna ha och utveckla? Vad kräver framtiden, vilka initiativ och impulser

vill vi ta? Hur formar vi vårt samhälle och liv så att antroposofin kan finnas som en inspirationskälla? Vilka steg behöver vi göra? Är jag beredd att ta ansvar? Hur tar jag ansvar? Vilka beslut tar vi för att tillåta framtiden? Här gäller det att vara självkritiskt. Tydligt trädde det fram under samtalen denna dag att var och en själv behöver vara beredd att ta sin del, att göra första steget. Att bara se och beskriva, ja till och med att klaga över alla våra brister, över det som böra vara annorlunda, det som ännu inte är tillräckligt, är ingen lösning. Var och en uppmuntras till att på allvar öva sig i ärlighet och saklighet, att tala för det man förmår stå för, det man själv är förmögen till att förändra och sedan våga se och bejaka den andras väg.

Och avslutande hamnade vi i den fjärde delen av Grundstensmeditationen, där en strävan efter att vilja leva ur hjärtats värme och tankens klarhet framträder. En hjärtevärm som berör, skapar nya möjligheter och livsglädje. Där glädjen lever, lever antroposofin och dem som vi bör se som de sanna mikaeliska. Och en tankeklarhet som gör oss trovärdiga, som låter antroposofin framträda som en stadig pelare i samhällets utveckling och framtid.

Generalsekreterarens betraktelse

Mats-Ola Ohlsson

Under dessa dagar samlades över 800 deltagare från över 50 länder till ett rådslag kring framtidsfrågor om Antroposofiska Sällskapet och antroposofin. 2023/24 har det gått 100 år sedan julmötet och nygrundandet av Allmänna Antroposofiska Sällskapet. En fråga som genomströmmade mötet var om vi kan använda de kommande sju åren till att arbeta för en konsolidering, som gör att vi kommer närmare de impulser som då gavs? Hela mötet hade en atmosfär som satte samtalet i förgrunden. Grundstensmeditationen genomsyrade hela mötet och genom en grundlig introduktion av Stefan Hasler och eurytmiskt framförande så slogs en ton an för varje dag! Ande-erinrande, ande-besinnande, ande-skådande var respektive tema för de första tre dagarna och avslutningsdagen hade som fråga, vad tar vi med oss, klingande ur fjärde delen av grundstenen.

Paul Mackay hälsade välkommen till konferensen den första eftermiddagen genom att tala om intentionerna med konferensen och han tog bland annat fram bilden som Rudolf Steiner talade

om i karmaföredragen i Holland och i Dornach i juli 1924. Bilden av att det vid slutet av århundradet skulle komma till en kulmination, att olika karmiska strömningar skulle komma samman. En kulmination av andlighet, men samtidigt en strid om den mänskliga intelligensen. En kamp mellan Mikael och Ahriman genom att det också var en materialismens kulmination i mitten av 1900-talet.

Ur den situationen kan ett nytt medvetande om Kristus, den återuppståndne, infinna sig i människans inre. Vi som antroposofisk rörelse är en del av det, har nya möjligheter, att arbeta med uppståndelse-krafterna.

Ueli Hurter, en av ledarna för lantbrukssektionen, tog vid och beskrev hur processen hade varit som fört fram till att vi samlades i Goetheanum. De senaste åren har det varit ett intensivt arbete inom Goetheanum för att hitta nya samarbetsformer. Det har fört fram till bildandet av ett organ där styrelse och sektionsledare arbetar samman, i det som kallas Goetheanum-ledningen. Utifrån den vill man arbeta för att se tidsfrågorna, stå i öppet utbyte och ansvara för antroposofin i världen. Han ställde sedan tre frågor till oss:

Vad är brännpunkten i mina uppgifter nu och de närmaste åren?

Vad är brännpunkten i våra uppgifter nu och de närmaste åren?

Vad är utmaningen i den tid vi lever i?

Alla deltagare gick ut på Goetheanums nyrenoverade terrass. Solen värmdes och uppgiften var nu att samtala i grupper om fyra personer, där var och en fick fem minuter att tala kring första temat. Sedan växladess över till en ny konstellation och nästa fråga. Det var en fantastisk upptakt till mötet!

Väl inne i salen igen, talade först Joan Sleigh, följd av Bodo von Plato. Joan ställde frågan om vi tillsammans kan bli som ett stort öra, hålla rummet öppet. Hör vi något om framtiden eller inte? Bodo talade om en situation där vi står inför det obekanta, alla står vi vid olika punkter. Möjligheten finns att kunna förbinda oss med varandra genom det andligt suveräna, det andligt överordnande. Vad kan vi göra tillsammans? Kan vi skapa en vändpunkt som har följder, konsekvenser?

Följande tre hela dagar hade som sagt de tre första delarna av grundstenen som ansats. Här kommer några axplock från första dagen, ande-erinrande, ett tillbakablickande.

Christiane Haid tog upp frågan om hur vi står i förhållande till julmötet.

Förhålligar vi det? Det finns de som beklagar att något har gått förlorat, saknar det som har varit.

Förnekar vi det? Det finns andra som vill lämna det bakom sig. Det är nu som gäller!

Vad har inte skett under 1900-talet sedan julmötet! Två världskrig, kalla kriget, flyktingsströmmar. I den antroposofiska rörelsen splittring och fragmentisering. Vid ruinerna av första Goetheanum och Antroposofiska Sällskapet kom vid julen 1923/24 impulsen till en nygestaltning av sällskapet. 800 människor hade samlats i Schreinerei för att ta del av det som Rudolf Steiner benämnde som en "Weltenzeitenwerdeanfang". Vi "står på skulderna" till denna början. Hade arbetet i livsområdena och Goetheanum överhuvudtaget kommit till utan denna början? Genom det som uttrycker sig i Antroposofiska Sällskapet som bärare av den Fria Högskolan och dess sektioner? Esoterik och exoterik väver i varandra.

Det har varit bara några glimtar från inledningen av mötet. Det hela fortsatte i en besinnande, reflekterande stämning. Vad har vi inte lyckats med? Vilka fel har vi gjort?

Kan vi idag komma till att arbeta mer inkluderande, utjämnande och förbindande? Hitta den goda viljan och skapa mötesplatser som möjliggör samverkan i vidaste mening?

Komma till att realisera bilden av Antroposofiska Sällskapet, Fria Högskolan och dess sektioner som en helhetsorganisation!

Constanza Kaliks ställde frågan i slutet av mötet om hur vi konkretiserar Fria Högskolan i världen, med dess andliga grund. På många platser är det ofta en splittring mellan högskolan och verksamheterna. Man har inte sett, funnit förbindelsen, kanske inte ens sökt den. Hon ställde vidare frågan om hur vi beskriver högskolans karaktär för människor som inte tar del direkt av den? Hur kan helheten av högskolan bli uttalbar, beskrivbar? Därigenom kan vi komma till att bilda allianser, bilda nya former för gränsöverskridande samarbeten.

Paul Mackay tog i slutet av mötet fram bilden av "rastret" från julmötet, där i bild visas hur sektionerna genomtränger högskolans klasser och Allmänna antroposofiska sällskapet. Det finns inga gränser uppåt gentemot den andliga världen och inga neråt ut i livsverkligheten. Högskolan genomtränger helheten, genom sektionerna är varje människa en del därav, vare sig man är högskolemedlem eller inte. Det primära är att vi vårdar det mänskliga, att vi "andas" med världen, genom sektionerna.

Konferensen mynnade egentligen ut i många frågeställningar, en process har

börjat. Många groddpunkter finns inför framtiden. Men inga programförklaringar gavs, utan mer att en vilja uttrycktes att arbeta vidare tillsammans. Men hur och var är ännu inte klart. Upplevelserna måste sjunka undan en tid.

Det här är några axplock från oerhört innehållsrika dagar, som jag skrev ner dagarna efter konferensen. Sedan dess har nu några veckor gått, vi har hunnit ha ett generalsekreterarmöte vid Goetheanum i början på november. Då gjordes en bearbetning av intrycken från världsmötet. Vilka impulser kan vi se som pekar mot framtiden? Vad kan vara kommande steg den närmaste tiden inför 2023/24? Så att mötet vid Mikaeli 2016 inte står som en enstaka, isolerad händelse, utan som en början på en världsomspännande process. Frågan är bara hur de nästa stegen ska se ut? Från en del håll uttrycks förväntningar på Goetheanumledningen, att man snart ska komma med tydliga idéer om hur den här processen ska föras vidare. Det har t.o.m. skönjas en viss frustration från deltagare, att världsmötet slutade så öppet. Ett öppet rum skapades, och uppgiften är nu att inte fylla det direkt, utan ha modet att vara lyssnande in det. Min upplevelse är att det nu ligger i lika hög grad hos var och en av oss att lyssna in i det rummet. Och råda tillsammans. Inte direkt dra för snabba slutsatser, utan mer hitta de krafter som kan visa en riktning. Constanza Kaliks talade reflekterande om världsmötet att det gäller att hålla sig i det öppna, i det sårbara och att söka det som hon kallade riktningsskrafter. Riktningsskrafter som måste ha ett mål, och målet är det mänskliga. Hur kan vi skapa förutsättningar för att vårda det själsliga livet?

Det är som sagt till dags datum inte klart vad som kan komma som ett nästa steg som uppföljning till världsmötet. Ska det bli ett till möte i Goetheanum nästa år, eller ska det vara på en annan ort, eller på flera ställen under året? Eller ska det vara en paus? Vilken karaktär ska mötena ha? Johannes Kühl, ledare för den naturvetenskapliga sektionen, sa att man kan önska sig att det inte bara blir en ny händelse, utan att ett "flow", ett nyskapande och berikande flöde skapas.

För oss här i Sverige blir frågan om hur vi kan vara en del av den här processen de kommande åren, att vi kan vara en del av flödet!

FRIA HÖGSKOLAN
FÖR ANTROPOSOFI

Generations- skifte i medicinska sektionen

Ledningen för medicinska sektionen i Fria Högskolan för Antroposofi i Dornach genomgår ett omfattande generationsskifte.

Själva sektionsledningen ger Michaela Glöckler vidare till Mathias Girke med sin ställföreträdare Georg Soldner; De tre underavdelningarna läkeurytmi, läkepedagogik och psykoterapi får alla tre nya företrädare efter Angelika Jaschke, Rüdiger Grimm och Ad och Henriette Dekkers.

Under Michaela Glöcklers ledning har Medicinska Sektionen utvecklat sig till ett världsomspännande aktivt medicinsk-terapeutiskt nätverk. Under 28 års tid har 22 olika medicinska yrkesgrupper anslutit sig...

Michaela Glöckler blev emeritus ledare på sin 70-årsdag. I samband med detta höll hon ett tal som vi återger delar av nedan:

"Rudolf Steiners verk består inte bara av böcker. Även Goetheanum hör till hans verk. Denna byggnad – detta konstverk – är en synlig symbol för att bygga med människor, är ett socialt byggnadsverk. Antroposofiska Sällskapet är en förening som tillhandahåller tjänster åt världen, en förening av människor som vill ta ett entreprenörmässigt aktivt ansvar – ur fria initiativ.

Idag räcker det inte att kunna skriva vackra böcker. Idag behövs människor som känner sig ansvariga för kulturen som vi lever i. Det krävs därvidlag mycket tålamod, speciellt när mycket inte lyckas. Ty det jag skapar i det lilla kommer också att stråla ut i det stora. Och det har en utstrålning om man handlar ur fri kärlek, således inte för att få ett erkännande eller belöning.

Här gäller Goethes ord (som lyder ungefär så här): om man inte förmår blicka 1000 år framåt och bakåt i tiden, förmår man inte leva i ögonblicket. Vi har som gemenskap möjlighet att leva efter ett sådant ideal. I Medicinarkursen säger Rudolf Steiner att vi vid vår läkargärning med en enskild patient ska ha hela mänsklighetens väl inför vår blick...

Ingen viloinkarnation

Jag är tacksam för att ödet och därmed (till festdeltagarna) ni, har låtit mig leva så som jag har kunnat göra som ledare för Medicinska sektionen vid Goetheanum – arbete har till dels alltid varit terapi för mig. Ty jag föddes 1946 strax efter Andra Världskrigets slut, upplevde utvecklingen av atomenergin, sedan Vietnamkriget. Det var för mig fullständigt klart: i denna värld kommer jag inte att ha en viloinkarnation. Jag ville använda varje ögonblick! Jag önskar er att ni kommer att använda många ögonblick!"

Ur Anthroposophy worldwide 10/16. Red GN

BIODYNAMISK FORSKNING

Stort tack

Artur Granstedt

Stort tack för stöd till den biodynamiska forskningen

Ett stort antal gåvor och bidrag från enskilda, de läkepedagogiska instituten samt med institutets ändamål närstående stiftelser har gjort det möjligt att biodynamiska forskningsinstitutet nu kan leva vidare. Det är med tacksamhet vi nu med tillförsikt kan blicka mot framtiden. Vi har också lyckats få flera forskningsanslag som gör det möjligt att förverkliga delar av vårt forskningsprogram för att arbeta vidare med de övergripande miljöfrågorna vad gäller hav och klimat samt även det som gäller de biodynamiska frågorna rörande jordens bördighet, livsmedlens kvalitet och användandet av de specifikt biodynamiska medlen för detta. Biodynamisk odling är inte en färdig metod utan bygger på en ur antroposofin växande insikt om hur vi bör bruka och vårda vår jord med dess levande varelser för jordens och människans vidare utveckling. Arbetet bedrivs i en nära samverkan mellan forskning och praktik. Samtal och möten pågår nu också om den fortsatta inritningen och hur den biodynamiska forskningen kan tryggas mer långsiktigt. När Demetermärket infördes för biodynamiskt odlade livsmedel så var avsikten att några promille av varans pris också skulle gå till den biodynamiska forskningen. Förhoppningen är att hitta en lämplig form för detta i framtiden.

Stiftelsen biodynamiska Forskningsinstitutet.

PEDAGOGIK

Samverkan och självständighet

En förhoppning

Ivar Heckscher

Ett tema som ju ständigt aktualiseras i alla sociala sammanhang. Från familjer med tonåringar till, numer i hög grad i den europeiska unionen.

Bland de olika antroposofiska initiativen i Sverige förefaller det mig, under de 50 år jag haft kännedom om dem som oron för att förlora makt och inflytande, ofta nog och på det hela taget, varit ett hinder för samverkan. Även i situationer där mycket kunnat vinnas genom gemenskap. Jag var själv aktiv motståndare till bildandet av en waldorfskolefederation när det initiativet drogs igång. Men jag var också med om att skriva dess stadgar tillsammans med Bengt Uhlin bl a.

Som kultur har vi i Europa lärt oss förhålla oss till både begreppen Frihet och Jämlikhet, men Broderskap, eller hellre Solidaritet tycks ännu vara ett mysterium för de flesta. Och detta med att förhålla sig solidariskt som systrar och bröder till varandra har nog mycket med frågor om samverkan och självständighet att göra. Kanske handlar det om att unna varandra snarare än att kräva lika mycket som alla andra.

Och möjligen har självständighetsoron i någon mån sin grund i de ekonomiska sammanhangen. Rädslan för att i ett gemensamt sammanhang inte ha makt över pengarna i lika hög grad som om vi fortsätter på egen hand.

I frågan om Waldorfskolefederationen tror jag nog att rädslan mest handlade om den egna skolans förhållande till lagstiftning och regelverk. Och vi försummade att beakta vad skolor och föräldrar tillsammans skulle kunna ha för inflytande som grupp i kontakt med lagstiftare och politisk ledning i kommuner, län och stat.

Men när initiativgruppen för Vårdinge By Folkhögskola hänvände sig till Folkbildningsrådet för att få starta en folkhögskola för olika möjliga kurser ur de antroposofiska sammanhangen, beviljades detta på grunden att de olika antroposofiska verksamheterna samt med avnämargrupper typ waldorfskoleföräldrar etc var att betrakta som en folkrörelse. Och den gången gällde det som praxis att folkrörelser hade rätt att ha åtminstone en folkhögskola.

Det är lättförståeligt att människor som arbetar inom ett initiativ där en av grundskrifterna heter "Frihetens filosofi" kanske på ett något ytligt sätt inför samverkansfrågor lite stelt känner att "frihet är det bästa ting som sökas kan all världen kring ty frihet följer ära" Men om man läser boken med hjärtat på rätta stället är nog slutsatsen att ärlig samverkan mellan fria identiteter, personer eller institutioner kan vara den "ära som följer frihet"

Jag närmar mig efter dessa preliminära orsakerna till att försöker formulera något om självständighet och samverkan.

I Järna med omnejd mestadels i Södertälje kommun verkar ett stort antal socialterapeutiska och läkepedagogiska institut vilka bland annat har att mer eller mindre regelbundet förhandla med Södertälje kommun och andra kommuner om kostnadstäckning för boende för och arbete med sina respektive klienter. Det säger sig självt möjligheterna att nå för vårdtagarna bästa resultat i dessa förhandlingar skulle öka kolossalt om drevs gemensamt: en för alla alla för en.

I Järna finns också ett gäng olika waldorfskoleinitiativ. Alla med mer eller mindre ständiga behov av att bygga eller renovera lokaler för arbetet med eleverna. Tror någon att de efter alla dessa år som de funnits att de har ett gemensamt institut för fastighetsförsörjning och -förvaltning? Ändå kan ju vem som vill se att t ex högskolorna i stockholmsområdet för en betydligt effektivare och ändamålsenlig lokalförsörjning genom att sådana gemensamma institut som "Akademiska hus" eller "Locum" står för denna.

En gemensam t ex fastighetsstiftelse för waldorfskolor, eller varför inte alla verksamheter i Järna, skulle inte bara ha en mycket större ekonomisk kraft än vad summan av verksamheternas ekonomier är idag. Den skulle dessutom kunna vara både arbetsplats och utbildningsinstitut. T ex inom ramen för antroposofernas i Järna engagemang för nyanlända.....

För närvarande pågår en nystrukturerings av förhållandet mellan skolor och förskolor beträffande sexårsverksamhet; de flesta berörda både pedagoger och föräldrar önskar ju på goda grunder att sexårsverksamheten skall bedrivas i förskolornas regi Ur waldorpedagogikens synpunkt är sexåringen på en den första barndomens höjdpunkt och borde ha rätten att känna av det. Snarare än skyldigheten att som minst och yngst börja lära skolämnen enligt läroplaner. En samverkan mellan all waldorfskolor, waldorfförskolor och beträffande sexåringsföräldrar, skulle säkert kunna vara en inflytelserikare lobbygrupp än hur det nu går till.

En situation där det ännu kanske skulle kunna vara möjligt, eftersom sakerna ju också hanteras kommunalt, är den i Visby på Gotland. I Visby finns två sprudlande waldorfförskolor; Karlavagnen och Riddarsporren samt en växande waldorfskola med nio klasser. Det är min fasta övertygelse att både ifråga om makt över sina egna arbetsförhållanden och ifråga om ekonomi för fastigheter och kanske t o m för drift skulle alla tre få det mycket stabilare och stadigare om de gick samman.

Ett sista exempel: just nu pågår förhandlingar om huruvida och i så fall hur de antroposofiska verksamheternas arbetsgivarorganisation; Huvudmannaförbundet skall ansluta sig till Arbetsgivaralliansen som ju arbetar för många ideella institut. I samband därmed är det lätt att se att beträffande branschorganisationer i Huvudmannaförbundssfären typ Waldorfskolefederationen eller Waldorfförskolornas Samråd knappast skulle kunna klara avgifter till både Arbetsgivaralliansen och respektive branschorganisation. Helst borde väl Federationen, Samrådet eventuellt med flera förhandla in sig i Huvudmannaförbundet före anslutningen till den större organisationen.

Visst vore det väl underbart om vi kunde lägga våra personliga prioriteter i andra hand och först och främst se till grannens bästa och därmed till det gemensamma bästa.

Vintern 1966 när jag var student på Rudolf Steinerseminariet fick jag nedanstående Geijertext av statskunskapsdocenten Boris Tullander. Den beskriver bättre än mina ord vad jag hoppas på:

Strids-ämnena öka sig således nödvändigt i samhället med upplysningens framsteg. Läger man här till att med upplysningens tillväxt, hvilken är det samma som intelligensens växande andel i arbetet, människorna i afseende på tillfredsställandet af sina behof blifva allt mer beroende af hvarandra, så har man en nödvändighet för ögonen, af en i sanning förskräckande karakter.

-Och likväl är denna nödvändighet ingen annan än intelligensens egen inneborna lag! Och likväl är detta människornas nödvändigt stigande beroende af hvarandra ett förhållande som rättvisan allt mer kan ordna, som sedligheten allt mer kan förmildra, som kärleken kan göra till ömsesidig vinning!

-Kan, säger jag, nämligen allt efter som människan ställer sig till denna lag. Ty hon kan, i följd av sitt fria val, förneka och häna den; hon kan förvandla dess verkningar till lyckliga eller olyckliga. men rubba dess giltighet förmår hon ej i ringaste måtto.

Fram går denna lag som förer menniskorna allt närmare till hvarandra, fram går den oupphörligt, i tvedrägt om ej i endrägt, i hat om ej i kärlek, i ondo om ej i godo, -källa till elände eller sällhet, civilisationens välsignelse eller förbannelse, -allt efter som hvar och en till densamma förhåller sig.

Men genomträngde i ett och samma ögonblick en rätt liflig känsla af denna sublimes, allt mänskligt förbindande nödvändighet i hela sitt djup det mänskliga väsendet, -menniskorna vände sig om och igenkände hvarandra för bröder.

(ur sista artikeln i Läroverksfrågan)

UTSTÄLLNING

Arne Klingborg IOI år

Aurora Klingborg-Granstedt

Utställning i Goetheanum, 4 november
2016 - 22 januari 2017

Idag har vi den stora glädjen att öppna en liten utställning med skisser och målningar av Arne Klingborg, "liten" med hänsyn till allt vad han har gjort.

Arne föddes i Stockholm och hade en yngre syster, pappan var ingenjör och mamman var hemma när hon inte arbetade. Pappans firma hamnade i ekonomiska svårigheter i samband med första världskriget. Då öppnade mamman en specerihandel och senare en antikvitetsaffär. Barne- var den största och vackraste gåvan för föräldrarna. Mina kusiner och jag har alltid frågat oss, hur det kom sig att både deras mor och min far hade så gott sinne- lag. Till sin död var de uppfyllda av positivitet och tacksamhet. Sällan hörde man dem klaga eller tala illa om andra.

Min pappa tyckte redan som grabb om att påta i trädgården. När han blev lite större beställde han hem fröer och lökar från en katalog. Antagligen var mamma också trädgårdsintresserad, eftersom Arnes syster en dag kom hem med en komocka, då hon visste att det var bra för blommorna, något som hennes mamma tyckte om.

I närheten fanns det en reformskola med nya pedagogiska idéer. Rektorn Per Sundberg var kväkare.

När Arne gick förbi märkte han hur man intresserade sig för den yttre och

inre miljön. Per Sundbergs fru vävde textilierna och möblerna var gjorda av den berömda möbelsnickaren Carl Malmsten. När Arne visade intresse för skolan blev han antagen som frielev. Viggbyholmsskolan var en skola med mycket konst och konsthantverk där många, inte alltid så lätta, diplomatbarn var placerade. Arne gick i den här skolan från sitt trettonde till sitt sjuttonde levnadsår. Här lärde han känna många betydelsefulla personligheter, lärare såväl som skolkamrater. Som man berättat för mig inspirerade han skolkamraterna på mångahanda sätt. De gav ut en tidning, framförde teater och dockspel. Vid en flytt från ett hus till ett annat anordnade man en stor procession där man transporterade en liten ask. I den lilla asken bevarade man den goda andan som skulle följa med från det ena till det andra stället.

Efter Viggbyholmsskolan blev Arne lärling till skulptören och kyrkomålaren Gunnar Torhamn. Hos honom fick han lära sig kalkmåleri, al secco och att förstora upp små skisser till stora väggmålningar. Paret Torhamn hade ett öppet och gästfritt hem där alla var välkomna. Ingegerd Torhamn som själv var skulptris och designer hade måttbeställt alla hyllor och bestämt färgsättningen. Till Stockholmsutställningen 1930 hade Ingegerd designat en matta i svart och vitt med ett abstrakt mönster. I det här hemmet där Arne kunde komma och gå som han ville, hade han tillgång till de senaste magasinerna från Italien och Frankrike.

Efter lärlingsåret 1933-1934 blev Arne antagen till konstakademien i Stockholm, där han gick 1935-1941. Arne valde Isaac Grünewald till sin lärare. Han var jude och blev trakasserat som sådan. Isaac hade studerat i Paris hos Matisse och hans fru Sigrid Hjertén gäller ännu idag som en av Sveriges mest uppskattade konstnärinnor, i synnerhet med hänsyn till färgen. Matisse sa att hon var en av hans mest begåvade elever. Arne blev Isaacs högra hand, han fick t.ex. hjälpa honom med utförandet av kulisser till Operan, att anordna fester och även att hänga hans sista utställning på Liljevalchs i Stockholm. Samma år, 1945, omkom Isaac i en flygolycka på väg till Norge.

För att dryga ut kassan under studietiden började Arne ett litet hantverksföretag, som hette Robygge. Estrid Ericson som grundat den berömda affären Svenskt Tenn i Stockholm sålde Arnes produkter, konsthantverk och leksaker. När jag för några år sedan besökte en utställning på Sven Harris konstmuseum i

Stockholm, om Estrid Ericson, upptäckte jag Arnes produkter i ett vitrinskåp. Ingen visste längre att de härrörde från honom.

Samtidigt som Arne gick på konstakademien studerade han och några kamrater Goethes färglära. När han besökte Mikaelgården, det först läkepedagogiska hemmet i Järna, såg han hur man praktiskt hade använt sig av Goethes färglära. Här var rummen målade i t.ex. rosa och gult, en omöjlighet på den här tiden, då bara grått, svart och vitt var gångbart.

Arne fick fler och fler offentliga uppdrag. Att färgsätta och att göra väggmålningar på sjukhus och i skolor, samt att arrangera utställningar.

För ett par år sedan renoverade man en kommunal skola i Åkersberga. En äldre dam hörde av sig till rektorn och undrade, vad som blivit av en väggmålning, som hon som barn passerade flera gånger om dagen. Och mycket riktigt, man hittade målningen bakom en skyddande vägg, tog fram den och lät Ulf Wagner renovera den, samt satte ett plexiglas framför.

Arne har tillsammans med Frans Carlgren gjort mycket för Waldorfpedagogiken och Antroposofin. De var initiativtagarna till tre stora pedagogiska utställningar i Stockholm:

1956 Ostermans marmorhallar: Waldorfpedagogik, i Stadshuset Blå Hallen: På väg till en ny pedagogik och 1974-1975 Liljevalchs konsthall: Miljö som ger liv.

1961 blev Arne ombedd att göra en utställning om Rudolf Steiners liv och verk. Den 27 februari 1961, till Rudolf Steiners 100-årsdag, invigdes utställningen i Terrassensaal i Goetheanum, Dornach Schweiz. Utställningen visades i många europeiska länder och även på konserthuset i Stockholm. Frans Carlgren hade skrivit alla texter till bilderna och till utställningskatalogen. De svartvita foton var uppsatta på stora skärmar som var klädda med röda, indigoblå och blågröna linnetyger. Fritz Fuchs hade skrivit alla texter för hand med vit färg på gråmålade träskivor. Det var en estetiskt, konstnärligt och vackert utformad utställning, som rönt mycket uppskattning och erkännande i många länder.

Tillsammans gav Frans Carlgren och Arne ut boken "Fostran till frihet". Vid sidan om många föredragsresor målade Arne altarbilder i olika städer. I Lübeck 1947 Evangeliska sjömanskyrkan. I slutet av 50- och 60-talet, altartavlor i Kristensamfundets kyrkor: Essen, Göppingen, Stuttgart, Berlin och London.

1942 gifte sig Arne med Eurytmisten Gertrud Ekedal. På konstakademien sa man att Arne hade gift sig med en tem-

peldanserska. Gertrud hade gjort sin utbildning hos Isabelle de Jaeger och Lea van der Pals i Dornach. Plötsligt stod den unge Arne i hennes eurytmkurs i Stockholm där de flesta kursdeltagarna var äldre damer. Jag föddes 1945, vi bodde i Gamla Stan i Stockholm där Arne också hade sin ateljé.

1952-1953 gick en gammal dröm i uppfyllelse för Arne, att resa till Italien under ett års tid. Det blev möjligt genom hans uppfinningsrika mor. Hon kom på idén att bjuda in flera vänner och be dem att sätta in en slant på ett konto varje månad. Sedan skickade hon pengarna till Arne i Rom, så att han kunde betala hyra och mat. När han sedan kom hem kunde vännerna söka ut sina tavlor som redan var betalda.

1962 - 1964 fick Arne tillsammans med Rex Raab uppdraget att gestalta Goetheanums Väst-ingång med dörrar och entrén, trapphus och terrass, samt att planera för rummen på bottenvåningen.

1963 fick Arne uppdraget att utarbeta nya scenbilder och kostymer till Faust uppförandet i Goetheanum. Det skedde genom den dåvarande ordförande i antroposofiska sällskapet, Rudolf Grosse. Han hade hört att Arne hade målat scenbilder för operan i Stockholm.

Fritz Fuchs men också Emil Esterman från byggnadskontoret, Waldemar Kumm, regissören och skådespelaren Kurt Hendewerk och eurytmisten Marie Savitch, för att nämna några, var alla ett stort stöd för Arne i hans arbete. Under samma tid tog man också reda på Rudolf Steiners skisser och skulpturer. John Wilkes, skulptör och vattenforskare från England, renoverade skulpturerna. I detta sammanhang uppstod böckerna: "Die Holzplastik Rudolf Steiners" och "Sprechender Beton".

Även jag var behjälplig i Arnes arbete vid Goetheanum. Jag fick koka kaffe till arbetarna i målarateljén i Schreinerei! Vid den här tiden gick jag på eurytmiutbildningen. I Basels vävstuga blev tygerna till kostymerna färgade. Jag fick vara med när man plisserade den Sköna Helenas klänning på gammalt grekiskt sätt. Det var en spännande tid, inget fick kosta mycket, på grund av pengabrist, man använde gammalt material och målade om det på nytt. Dessa scenbilder blev bara använda ett år. När man efter fyra år skulle spela Faust på nytt, återvände man till det gamla naturalistiska sättet att gestalta scenbilderna.

1964 började det nordiska Rudolf Steinerseminariet i Järna. Det hände naturligtvis inte i ett slag. Sedan 1949 hade man anordnat sommarkonferenser i det olika nordiska länderna. Här hölls före-

ETT LIV SOM FÖRSKOLEPEDAGOG

Arvid och grävskopan

Louise Ejefors

Inom waldorfpedagogiken (inte bara) ger man ofta råd om leksakers beskaffenhet och deras enkla utformning. Varför detta är så viktigt har även Joseph Chilton Peace, som undervisar bl. a på Harvard Universitetet i psykologi, uttalat sig om. Han har särskilt hänvisat till det speciella tillstånd som barnet befinner sig i under den tid då leken pågår. Att barnet, då det leker överskrider nuets trånga måsten och krav och upptäcker alternativ, vilka barnet själv åstadkommer och är öppet för. För detta krävs att lekföremålen är så beskaffade att de möjliggör detta och stimulerar barnet att gå utöver dess rent sinnliga utformning och utseende. Barnet måste med fantasins hjälp ha möjlighet att förvandla föremål till det, som leksituationen kräver. När barnet väl är inne i fantasins värld, i det speciella "tillståndet" som är utmärkande för leken, sätts de yttre sinnesfunktionerna delvis ur spel – barnet är nu inne i sin egen värld. Verkligheten förbleknar och barnet förvandlar yttre miljö och lekföremål så att de stämmer överens med det som stiger upp i dess fantasi. Chilton Peace menar att koncentrationsförmågan i denna närvaro är fundamentet för all senare intelligens. Rudolf Steiner nämner två "magiska" ord nämligen förebild och efterhärming. Naturligtvis är dessa två begrepp lika viktiga för lekprocessen.

~

En morgon knackade det på dörren och när jag öppnade stod Arvid 6 år utanför. Mamman kom strax bakom honom. Arvids blick var riktat någonstans i fjärran, hans ena arm gjorde en båge uppåt, framåt och nedåt i luften och ur munnen kom ett pysande ljud. Vi hoppade över den sedvanliga morgonhälsningen för det såg inte ut att vara läge för en sådan. Arvid var i en annan värld. – Han har sett en grävskopa på vägen hit och det tog tid att få honom därifrån - förklarade mamman.

- Jag ska bygga en grävskåpa - förklarade Arvid. Han satte genast igång med bänkar och stolar och snart tornade sig en imponerande byggnation upp i lekrummet. Jag hjälpte honom med

drag, gavs kurser i eurytmi, talgestaltning, målning osv. Man kunde uppleva eurytmi och mysteriedramerna på de nordiska språken.

Det kom många entusiastiska ungdomar från hela Norden till Rudolf Steinerseminariet. På den tiden hade man känslan av att stå mitt i världshändelsernas centrum och att man var delaktig i världsutvecklingen. Det ordnades många konferenser som t.ex. internationella ungdomskonferensen och den internationella arkitekturkonferensen.

Det är som om allt var förberett. Som 17-åring skrev Arne på Viggbyholmskolan en uppsats om "Idealskolan." Han beskrev, i ett litet blått häfte, nästan bokstavligen det som, 30 år senare, kom att bli Rudolf Steinerseminariet i Järna. Sitt intresse för trädgårdskonst kunde han förverkliga i skala 1:1. Idag är trädgården vid Kulturcentrum Järna (tidigare Rudolf Steinerseminariet) känt över landsgränsen och ett kärt utflyktsmål för många besökare. Den är listad bland de främsta parkerna och trädgårdarna i Sverige av Swedish Society of Public Parks and Gardens.

Tillsammans med studenterna på Seminariet skapade Arne många utställningar. De tre största var på Liljevalchs konsthall: 1975 Miljö som ger liv, 1980 Den ofullbordade funktionalism och 1983 Trädgård till nöje och nytta. Arne kände genom sina tidigare erfarenheter till vad det ville säga att fylla de stora salarna på Liljevalchs. Den här gången var det inga svart-vita fotografier som vid utställningen av Rudolf Steiners liv och verk utan jättestora målningar som var gjorda av Rudolf Steinerseminariets studenter.

Även när Arne fick sitt sista stora uppdrag att måla taket i Ytterjärnas Kulturhus och att framställa de färgade glasfönstren var han väl förberedd. Dels genom en tävlan 1953, vid utbyggnaden av stora salen i Goetheanum, där han bidragit med förslag och dels genom skisser till takmålningen i Rudolf Steiner-Haus i Stuttgart 1958. Han hade levt med Rudolf Steiners "Årstidsimaginationer" i många år, det kan man se på hans skisser. Nu fick han, 77 år gammal, måla kulturhusets tak med dessa motiv och lite senare göra utkasten till glasfönstren som skildrar människans yttre och inre utvecklingsväg.

självaste skopan (soppskyffel på skurborstskäft) som han sinnrikt stoppade genom handtaget på en pall som han hade placerat i förarhytten. Nu var det genast flera barn som ville vara med och köra, men det ville Arvid inte veta av. – Hämta en lastbil som jag kan lasta - sa han till en av pojkarna. Det fungerade dock inte så bra, så de andra barnen fick turas om och lägga stenarna (klossarna) på skopan (skyffeln). Han lyckades faktiskt att lyfta skyffeln och lasta bilen som stod beredd. – Jag måste ha en hjälm - sa Arvid - en sådan som mannen i grävskopan - .

En sådan hade jag förstås inte till hands, men så kom jag att tänka på en liten vit plasthink som jag brukade använda när jag torkade av bordet efter maten.

Jag trädde den på hans huvud och han var mycket nöjd med både grävskopan och hjälmen. Leken pågick under hela "fria leken-tiden".

Det var bara det, att när vi skulle städa och han ville ta av sig hjälmen, då satt den fast. Han hade svettats därunder och det hade bildats ett vakuum. Det var helt omöjligt att få loss hinken från hans huvud. Jag försökte trycka ihop hinken upptill men den ville inte släppa. Arvid började bli ledsen och smått desperat. Hans mamma arbetade i köket, så jag hämtade henne. Hon lyfte upp hela Arvid med hinken men det hjälpte inte. Hinken satt fast. Vi måste ha något tunt och platt föreslog jag. Vi tog en slickepott och tvålade in den och försökte peta in den mellan huvudet och hinken. Det var inte helt smärtfritt förstod vi på Arvids reaktion. Faktiskt så pös det och hinken lossnade och en varm svettig ånga steg upp från Arvids huvud. – Den hjälmen vill jag aldrig ha mera - sa Arvid gråtandes och det kunde man ju förstå.

Steget från att lämna "tillståndet" och att återkomma till verkligheten var i detta fall inte som man önskar sig som fröken, särskilt inte om man själv var orsaken till det.

Jörgen Smit, klasslärare i Bergen 1946 - 5e klass.
Läs mer om Jörgen Smit på sidorna 7-8.

Jörgen Smit, under 1980-talet.
Läs mer om Jörgen Smit på sidorna 7-8.

Jörgen Smit med tre generationer medarbetare i ungdomssektionen 1986.
Michael Knaak, Jörgen Smit, Nana Goebel och Rembert Biemond.
Läs mer om Jörgen Smit på sidorna 7-8.

Arne Klingborg i Ateljén.
Läs mer om utställningen i Goetheanum 4 november 2016 - 22 januari 2017 på sidorna 13-15.

Virginia Sease (i grönt) kastar blommor under öppningsceremonin av Världskonferensen i Goetheanum hösten 2016. Läs om konferensen på sidorna 9-11.

KOMMANDE FÖREDRAG

Tre moderna myter

Lilian Goldberg

Den 24 januari kommer Lilian Goldberg hålla ett föredrag inom ramen för Stockholmskretsen på Hagagatan (se kalendarium för närmare information). Här presenterar hon översiktligt sitt tema: tre moderna myter. Arbetet sträcker sig tillbaka till 1970-talet och visar exempel på hur myter kan gestaltas ur situationer i vår tid.

Var finns, var finns
ett land,
där ljus och hand
varandra minns?

Var bor, var bor
en vän,
där blodet brinner,
som ögat ser?

Var ser, var ser
vi oss?
Var ser vi oss
och inte tusen bilder?

Det efterfrågade området är i vid bemärkelse ordets: litteraturen, litteraturens gestaltningar i rummet, litteraturens källa i själen. Om "ljus" är en litterär term för högre väsens omgivning och "hand" för naturens rörelser och krafter, så är den mänskligt formade andliga verkligheten det området, där minnet för dem samman.

Versraderna är hämtade ur en av berättelserna i boken "Tre moderna myter" (Bokförlaget Love, 1983).

Jag kom till Goetheanum hösten 1971, 22 år gammal. Våren därefter skrev jag den första berättelsen. Det är en vanlig fantasihistoria, berättad genom blankvers i första och tredje delen och fyrfotad troké i mellandelen. En jägarfigur betraktar som vanligt sitt själsinnehåll vid dagens början.

"Hans blickar vandrar över dagens marker."

Vid en viss tid på morgonen utspelar sej alltid samma fenomen "där dalen sjunker djupast, där jorden ångar kraftigast och just där dimman lättar hastigast". Händelsen karaktäriseras av, att "solens sken och markens andedräkt slingrar sej om

varann och väver samman". Denna morgon inträffar det ovanliga, att "detta möte mellan sol och dimma förtätas" så mycket, att ett stoff av ljus och luft tjocknar till, växer och blir en gestalt av kött och blod, av liv.

"En hind står fram för jägarns mörka öga."

Det vardagliga själstillståndet viker för en översinnlig upplevelse. Tanken blir verklig och gör så starkt intryck, att den avvärjar instinkten att använda materialet för egna syften. Jägarfiguren "önskar inte skjuta" denna vackra hind.

Hinden bekantar sej med dalen, men stunden kommer, då jägarfiguren "går ner från sin häst och tar ett steg åt sidan". Då märker hinden, att "dalen också hyser andra varelser". Även hinden är en annan varelse än det övriga dalinnehållet. Mötet med jägarfiguren gör henne medveten om, att "hon är inte ensam". På något sätt hör de båda ihop och delar en hemlighet, men än är tiden inte mogen för dem att förvalta den tillsammans.

Varje morgon inträffar också den stund och det läge, då solen står i det förhållandet till en sten, att ett gnistregn av ljus slår ut, oftast utan en mottagare. Den här speciella morgonen befinner sej hindens öga precis i ljusets färdriktning, och "skrämd av plötsligheten vänder den genast om och flyr mot skogen". Därmed är det korta och ovanliga mötet över.

Nu har jägarfiguren en vild jakt, en besvikelse och en lång apatisk sorgetid framför sej, innan livslusten återkommer i slutet av andra delens litania. Huvudpersonen i berättelsen går över från att döda djur till att vårda djur. (I antroposofisk terminologi: jagets arbete på astralkroppen omvandlar den till andesjäl/Geist-selbst.) Jägaren har blivit läkare.

*"Ynglingen har sen länge lämnat bössan
i någon inre kammare i huset
och ägnar sej med sina nya händer åt
att gjuta liv och hälsa i det sjuka."*

Lång tid förflyter fylld av vården av skogens djur. Så småningom närmar sej hinden igen, och nu stannar den kvar. Mognadsprocessen är fullbordad.

Den andra berättelsen är en språklig bearbetning av en imagination, bilden av en björn. Efter upplevelsen av bilden våren 1973, "ruvade" jag på den en stund varje morgon, tills orden dök upp till den text, som jag kallar "Björnen och fiolspelaren". Den är mera uppluckrad i språkformerna än "Jägaren och hinden". En björn hör avlägsna fioltoner som lockar den att följa en flod fram till gläntan, där fiolspelaren sitter och spe-

lar. Björnen blir inbjuden till en dans. Extasen tar överhanden. Fiolspelaren flyr och får sin fiol förstörd i flodvatten. Den försvinner bort till toppen av ett högt berg, där den klagar med de ord som inleder artikeln.

*"Var bor, var bor
en vän,
där blodet brinner,
som ögat ser?"*

Björnens fortsatta tillvaro i skogen blir dystert. Den lyckas inte förtränga klagosången och känner sej på ett diffust sätt skyldig till vemodet. Den lufsar runt och hamnar så småningom vid foten av fiolspelarens berg. Efter en viss tvekan börjar björnen klättringen uppåt, ett osannolikt äventyr för den stora, klumpiga kroppen. (I antroposofisk terminologi: jaget omarbetar eterkroppen till livsande/Lebensgeist.) Den slinter, den skär sej, den sticker sej, den snubblar, den ramlar. Strax innan toppen ger den upp och lägger sej utmattad på en avsats och bryr sej inte längre om någonting, varken fiolspelarens klagan eller sina egna drömmar. Det blir tyst i de båda parternas universum, och i tystnaden hör vi suset från ett par jättevingar. En fågel närmar sej med en ryttare som har en fiol i ena handen och ett svärd i den andra. Rytaren låter svärdet slå huvudet av björnen och ger fiolspelaren den nya fiolen. Nu visar det sej, att en fulländad människogestalt fanns gömd i björnskepnaden. Den rör sej lätt upp mot bergstoppen, och då förvandlas svärdet till en flöjt. Slutscenen på toppen av berget är en duett. Vi lyssnar på flöjt och fiol, och vi dansar inombords.

Berättelserna handlar om människa och djur, vilket jag tolkar som, att de handlar om aspekter av individen: individens mognad av och till livet på jorden i den första berättelsen och individens utveckling till myndig ande i den andra berättelsen.

I myt tre är parterna människor, och de rör sej i stadsmiljö.

*"Ett öde hänger över människans släkte.
En gammal saga binder samman stycken
av kött och vävnader till de gestalter
vi utgör."*

Två själar är fångade i en okontrollerbar ödesgemenskap. Den förvandlar dem, och händelseförloppet bereder väg till en ny situation. (I antroposofisk terminologi: jagets arbete på den fysiska kroppen bereder väg för andemänniskan/Geistesmensch.) Karma och reinkarnation. "Solen och månen" skrev jag våren

1974. Sommaren 1975 lämnade jag Goetheanum och Dornach med mina tre myter i ryggpåsen.

Atmosfären berättelserna landade i

I början av 1970-talet fanns det kring Goetheanum en atmosfär som gjorde rättvisa åt föredragens vanliga inledningsord: "Liebe Freunde!" Omgivningarna kändes mättade av andar som i vänskaplig gemenskap sökte en ny bildningsanda, en bättre människobild och världsbild. Atmosfären var en tacksam grogrund för litteratur, speciellt poesi.

På torsdagkvällarna talade Hermann Poppelbaum kring ledsatserna i Grundsteinsalen, en sal som har 3-400 stolar. Vi var mellan 5 och 10 själar som satt och lyssnade på frukterna av ett långt livs arbete med materialet. En sådan upplevelse vecka efter vecka bäddar för mycket esoterik, både äkta och mindre äkta. Att veta och att uppleva, att alla dessa andar - vi unga studenter, de gamla råvarna som arbetade på Goetheanum, de döda som hade arbetat på Goetheanum, kanske också några ännu inte födda som nu är verksamma på Goetheanum - tog de himlastormande ansträngningarna på blodigt allvar, lockade fram en extraordinär satsning på studier, på kontakter och på skapande. Det som t ex finns beskrivet i Poppelbaums lilla skrift "Im Kampf um ein neues Bewusstsein" ryckte nära under läsningen. Profetiorna om, hur flera av sekelslutets människor skulle födas med ett bildmedvetande kändes trovärdiga i den laddade atmosfären kring Goetheanum.

Från det jag kom tillbaka till Sverige 1975 och fram till nu har jag arbetat med iscensättningar av myterna på olika nivåer och i olika fora. Allteftersom erfarenheterna vuxit, har känslan av, att det imaginativa medvetandet är nära, bleknat något. Kanske måste vi ännu många år jobba med sagor och andra konstnärliga övningar, innan vi märker av, vad det vill säga, att verkligen se världen med ett nytt medvetande?

Kersti Bergroth

Tiina Mahlamäki

**Kersti Bergroth (1886-1975),
författarinna och antroposof**

För dagens läsare är Kersti Bergroth ett tämligen okänt namn. Men om någon nämner en i tiderna populär bokserie Evas klass av Mary Marck, finns det troligtvis någon som minns ha läst dem som barn. En på karelsk dialekt författad pjäs Anu och Mikko har likaså bevarats i minnet framförallt bland emigranter från andra världskrigets Karelen och deras avkomlingar.

Bergroth livnärde sig på att skriva. Hon skrev i en nästan häpnadsväckande takt, mestadels under olika pseudonymer, allt från romaner och ungdomsböcker till förtroelselitteratur, pjäser, filmmanus, kolumner, essäer, kåserier, sagor och dikter. Hon översatte även litteratur, och skrev på flytande svenska, finska och tyska. Vid sidan om allt detta var hon även antroposof, författande antroposofiska texter, men lät också, och mer ofta, hennes från Rudolf Steiner förvärvade tankar utgöra en vävnad i all hennes produktion. Det är också bland antroposofier som Bergroths minne är bäst bevarat.

Bergroth föddes i en svenskspråkig familj i Viborg. Hon gick i finskspråkig skola, studerade franska, konsthistoria och estetik vid Helsingfors universitet. Efter hennes utexaminering 1910 började hon planera en karriär som författare, producerande som första alster ett antal romaner på svenska associerade med den s.k. Dagdrivar-gruppen. I dessa gav hon uttryck för tidens stämningar skildrande det urbana och ytliga, liksom en rotlöshet och ett liv utan livs- eller världsåskådning.

Det var så även Bergroth hade upplevt att hennes liv hade gestaltats. Hon hade avlagt sig föräldrarnas kristna åskådning och valt en ateistisk, religionslös, världsåskådning. Först efter att hennes make hade insjuknat i tuberkulos och avlidit år 1917 började Bergroth begrunda frågor av mer metafysisk art. Hon vände sig till en familjebekant, Edvard Selander, med stora frågor om "vad allt egentligen är". Selander gav Bergroth till läsning texter av Annie Besant, till följd av vilket Bergroth erfor ett uppvaknande eller ett kommande till insikt om den andliga världens realitet. Allt detta kulminerade i en upplevelse hon erfor under en högst vardaglig promenad på Högbergsgatan i Helsingfors. Hon be-

traktande gatubilden och på dess båda sidor resande byggnader. I bakgrunden tecknade sig himlen. "I ett slag förändrades synen. I gatans övre ända blir byggnaderna glesare, blir genomskinliga. Bakom dessa framträder ett lättare landskap. Samtidigt vet jag att detta är den andliga världen."

Hennes liv förändrades efter denna upplevelse. Allting som utspelats fram till detta hade endast utgjort ett förspel till hennes sedermera genom hela livet bestående upptäcktsfärd in i andens värld. Genom upplevelsen erhöll hon en visshet, eller ovedersäglig insikt, om andevärldens realitet. Snart fann hon även Rudolf Steiners verk som gav hennes sökande en definitiv riktning.

Bergroth bekantade sig med finländska antroposofier, såsom Johannes Leino och paret Uno och Olly Donner. Aktiv inom antroposofiska sällskapet genast efter dess grundande, blev hon medlem på hösten 1924 och reste omedelbart till Dornach där hon hann träffa Rudolf Steiner. Om detta möte skrev hon i sina memoarer:

"Han var smal, i mitt minne nästan späd, men i hans väsen fanns en effektiv spänstighet. Hans ansiktsdrag var vackra men alldeles för spirituella och allvarliga för att uppnå vackerhet i vardaglig mening. [...] Det är ett livstida, oskattbart minne för mig att ha fått diskutera med en människa som jag håller som grundare av en ny och stor utvecklingsimpuls, som vår tids viktigaste tänkare. Jag förmådde inte ställa några riktiga frågor, jag var Parsifal, der "reine Tor". Men Rudolf Steiner kunde med några sakliga meningar besvara oställda frågor, vilka jag åter och åter igen har i mina studier reflekterat kring. Han var framförallt medveten, fullständigt koncentrerad och gav därigenom intryck av kraftfullhet. Ingen rörelse, intet ord var meningslöst. I hans väsen fanns intet tomt slösande."

Från den hösten besökte Bergroth Goetheanum regelbundet, men alltefter hon åldrades blev utflyktsmålet mer ofta Ita Wegmans klinik, varifrån hon sökte behandling för hennes krämpor. Hon blev nära vän med Albert och Elisabeth Steffen, och i Albert Steffens arkiv finner man tiotals till honom skrivna brev av Bergroth. Hon var länge medlem i styrelsen för antroposofiska sällskapet i Finland och blev år 1946 efter andra världskriget dess ordförande. Under samma tid var hon även ordförande för Finlands PEN-klubb.

Bergroth var kosmopolit, ständigt på resande fot runt och omkring Europa. Hon vistades längre perioder i London, Paris och Rom, i sistnämnda stad mer än 20 år från 1950-talet till början av 1970-talet.

Bergroths livsmotto var hämtat från Goethes Faust: "Alles Vergängliche ist nur ein Gleichnis", allt förgängligt är blott en liknelse. Man finner den här idén i hennes brevväxling och produktion i oändliga variationer. Den finns redan i hennes tidiga roman Skärselden, där hon skriver: "Kyrkklockornas slag är liknelser. Varje kyrka och varje kors är en liknelse. Tänk på detta! Mitt ibland alla dessa hyreshus och banker, som genast meddelar vad de betyder, finns det byggnader, tecken, ljud, som anspelar på hemligheter." I Bergroths verk finner man symboler, anspelningar, hemligheter, som för läsaren kan vara svåra att uppdaga ifall hen inte är bekant med antroposofiskt tänkande.

På senare år har jag bekantat mig grundligt med Bergroths liv genom en biografi om henne som jag har under arbete. Jag har under denna process läst största delen av hennes produktion, runt 70 verk liksom hundratals tidningsartiklar, samt hennes brev förvarade i olika arkiv. Jag har likaså följt henne i fotspåren till för henne betydelsefulla orter; till Karelen där hon tillbringade sin barndom och ungdom, till gator och sevärdheter i Rom guidade av hennes rese-skildringar och essäer, liksom till adresser hon bodde på och från vilka hennes brev är signerade. Slutligen vistades jag en vecka i Dornach där jag gick igenom material i arkiv, ordnade under Goetheanum, Rudolf Steiner, Ita Wegman och Albert Steffen. Det var viktigt för mig att få vandra på kullarna runt Goetheanum, i byarna Dornach och Arlesheim, föreställande mig hur Bergroth under årtionden där hade vandrat, besökt, bott och träffat folk. Bergroth höll Dornach som hennes hjärtas hem. Kanske jag också lyckades få, i kraft av min imaginationsförmåga, en aning om vad hon menade.

Tiina Mahlamäki, FD, docent, lektor i religionsvetenskap vid Åbo Universitet

BOKANMÄLAN

När vetenskap blir till kärlek - Meditation som kunskapsmetod

Karen Swartz-Larsson

TITEL

Meditation as Contemplative Inquiry.
Great Barrington: Lindisfarne Books,
2008.

FÖRFATTARE

Arthur Zajonc

FÖRLAG

Kosmos förlag, 2014

Jag minns inte i vilket sammanhang det skedde, och jag minns inte heller precis vilka ord som användes då, men i något sammanhang, någon gång, sade Dick Tibbling något som liknade det följande: vi vet vad vi borde göra men (ibland), av någon anledning, gör vi det inte. Ämnet i denna artikel är meditation, och om ni som läser denna text var här med mig nu, där jag sitter, vilket skulle vara intressant eftersom klockan är 05.59 och jag befinner mig på en båt som tar mig hem till Sverige från Finland, skulle jag fråga er hur många av er som mediterar. Och sedan skulle jag fråga er som svarade bejakande: gör ni det regelbundet? Och sedan skulle jag fråga er som svarade bejakande, hur många av er som talade sanning – inte bara inför gruppen, men inför er själva.

Bara så ni vet: jag bedömer er inte som att inte var helt ärliga i min inbillade situationen som jag just skisserat. Personligen har jag själv som mål att meditera två gånger varje dag, en gång på morgonen, då dagen fortfarande är ung, och en gång på kvällen, för att ge sinnen en möjlighet att smälta allt de varit med om under de föregående timmarna. Men eftersom jag befinner mig bland vänner här ska jag erkänna att det inte alltid blir som jag tänkt. Eller, rättare sagt, blir det inte ofta som jag hade tänkt. Ibland är jag för trött. Ibland är jag för hungrig. Ibland

finns det någon arbetsuppgift som måste göras. Ibland vill jag bara inte. Ibland finns det något intressant på tv som drar min uppmärksamhet som en nattfjäril dras till en lykta. Varje år, i vårt nuvarande sätt att räkna tid på, innehåller 365 dagar och det finns minst dubbelt så många ursäkter man kan ta till om man behöver förklara att tiden inte räckte till för meditation, men att det å andra sidan gick hur bra som helst att titta på tre avsnitt vad-det-nu-är på Netflix. Här har jag en välutvecklad talang. Jag vet att jag bör meditera, och jag upplever verkligen konsekvenserna av när jag inte gör det, men trots det får min meditationskudde förbli ensam och oälskad i mörkret ganska ofta.

Varför gör vi inte det som vi innerst inne vet att vi mår bra av? Och här menar jag naturligtvis inte saker såsom att äta en hel chokladkaka eller att gå på en konsert (om nu dessa är saker som ni skulle må bra av). Jag menar saker som att storstäda eller gå på gymmet eller meditera. Jag misstänker att en del har att göra med ett slags medfödd latet som många av oss verkar lida av. Att meditera är svårt. Och ibland är det hur tråkigt som helst. Men här kan man göra en enkel jämförelse med träning: På samma sätt som att man i de flesta fall inte märker någon positiv effekt efter ett enskilt besök på gymmet, är det inte heller troligt att man kommer att märka någon stor förändring efter att man har mediterat en gång i 5 minuter. Kanske man känner sig en aning lugnare men det kommer förmodligen att gå över efter bara några minuter eller till och med fortare om man omedelbart går ut för att vistas bland sina medmänniskor. Men hur som helst – precis som det är med styrketräning – om man mediterar regelbundet kommer ganska påtagliga resultat att upplevas efter ett tag. Och precis som musklerna blir till något mindre fast om man struntar i att gå till gymmet under en längre period, återgår man själv till en något mer lättretlig version av sig själv om man låtar bli att meditera.

För den som vill lära sig att meditera finns det hur många källor som helst att vända sig till. Otaliga kurser erbjuds i olika sammanhang, åtminstone på Sveriges större orter. Det finns till exempel ett antal buddistiska samfund som regelbundet organiserar sådana kurser. Detsamma gäller Svenska kyrkan. Om man önskar sig en mer sekulariserad anordnare kan man kolla upp kursutbudet hos Studieförbundet Vuxenskolan. Människor som är mer benägna att prova något nytt i den tryggare sfären som råder i hemmet kan ta del av en uppsjö videor som finns på Youtube (dock av varierande kvalitet). Och

sist men inte minst saknas inte litteratur som kan ge vägledning och stöd.

Om du bara kommer att läsa en bok om meditation föreslår jag Meditation as Contemplative Inquiry av fysikern och före detta generalsekreteraren för Antroposofiska Sällskapet i USA, Arthur Zajonc. Boken finns numera tillgänglig på svenska under titeln När vetenskap blir till kärlek - Meditation som kunskapsmetod.

Zajonc, vår sympatiska vägvisare, tar oss försiktigt genom en mängd övningar som stegvis bygger på varandra på ett sätt som gör att vi får tillgång till nya insikter om världen och livet. Syftet är dock inte att hamstra dessa upplevelser utan att ge oss själva möjligheter att fördjupa vår kärlek till våra medmänniskor och jorden. Grunden till dessa övningar är i stort sett antroposofisk, men boken kräver inte att man har läst 256 av Steiners föredrag för att kunna förstå den. Metoderna som var- samt föreslås och utförligt beskrivs går från mer "hygieniska" övningar som ger utövaren (eller utforskaren, om man föredrar att kalla sig så) möjlighet att arbeta konkret med sin koncentrationsförmåga för att kunna uppleva en större grad av vak- kenhet, till olika sätt att kunna öppna sig för att uppleva vördnad inför den ofattbara skönheten som finns omkring oss hela tiden, till ett antal matematiska övningar som helt går över mina nuvarande förmågor. Zajonc är dock en omtänksam guide och hans sätt att skriva får mig att tror att till och med jag någon gång kommer att kunna koncentrera mig på en geometrisk figur i mer än 3 sekunder.

Det kan lätt hända att meditation till slut känns som ett objekt - som något man lägger till i slutet av dagen eller när det finns några minuter över - men om man gör det regelbundet byggs grunden till ett meditativt liv, i vilket varje stund erbjuder möjligheter till att träna. På ett sätt spelar det ingen roll om man enbart har sin egen självutveckling i åtanke när man börjar utforska vad meditation har att erbjuda eller om man sätter sig på kudden för att försöka göra världen till en bättre plats. Dessa processor går faktisk in i varandra. Meditation är kanske framför allt en etisk handling. Även om den ursprungliga anledningen till att vilja lära sig var en önskan att sluta stressa så mycket på jobbet eller att bättre kunna stå ut med skrikande barn på ett flygplan, om man är trogen sin praktik förändras ens relation inte bara till sig själv utan till hela världen. Man inser då att det inte är lika lätt att leva på samma sätt som man gjorde förut. Allt vi gör har makt att påverka saker som vi i vårt vanliga, mindre vakna tillstånd inte ens kan föreställa oss. Därför bör vi anstränga oss för att ut-

veckla förmågan att kunna se tillräckligt klart för att sedan kunna välja det lämpligaste handlingssättet i varje unik situation som vi hamnar i. Det är bara en av de insikter som Zajoncs bok, på sitt subtila sätt, vill leda oss till.

Men det går inte att bara läsa klart boken och sedan tänka "Det var det om det då. Kolla! Nu är det dags att titta på - *sätt in namnet på nästan vilket tv-program som helst*". Jag skriver dessa ord eftersom jag är bekant med detta läge på ett djupt personligt sätt. Man måste faktiskt göra jobbet hur tråkigt det än må kännas ibland. Men när man en vacker dag upptäcker att istället för att känna irritation på grund av något som brukar framkalla en sådan känsla och de facto upplever förståelse eller medlidande, får man se att någonting faktiskt har hänt. Tack och lov.

Trots att boken är en sådan bok som man gärna vill behålla, föreslår jag att, när du har fått grepp om de olika övningarna, ger bort den till någon annan. Ibland är de böcker vi mest behöver inte är de vi skulle köpa själva. De hittar till oss, ibland som en födelsedagspresent, ibland som en gåva från en främling, eller ibland genom någon till synes mycket märkligare process. Du kommer att minnas vad boken heter. Det går att få tag i ett nytt exemplar om det skulle behövas. Att ge bort den är en kärlekshandling i sig. Medan Zajonc i mångt och mycket tar sin utgångspunkt i Rudolf Steiners tankevärld finns det gott om exempel i boken på andra andliga traditioner som använder sig av liknande me- toder.

I detta sammanhang finns mitt enda klagomål: jag önskar att Zajonc hade använt sig av en annan översättning av Rumi, en som inte gjordes av Coleman Barks, då äktheten kan ifrågasättas, vilket i sin tur gör att jag börjar undra över hur det står till med de andra översättningarna som finns i boken, men istället för att göra det hela till ett projekt som kunde sysselsätta mig när jag har svårt att somna har jag bestämt mig att titta på resten av skogen istället för att fastna på ett enda träd, eftersom jag ser mycket värdefullt i boken. Hur som helst, om du har något intresse av att lära dig att meditera, köp en tidig julklapp till dig själv. Och vänta inte till den 24:e december för att öppna den. Börja på en gång. Du har inget att förlora förutom gamla handlingsmönster som håller fast dina vingar.

INTRODUKTION

Antroposofiskt grupparbete

Botvid Aquilon

Till Antroposofiska Sällskapets upp- gifter hör att låta antroposofin fördjupa mötet människor emellan. Den dagliga vårdnaden av detta sker inte minst inom de antroposofiska grupperna. Under hälften av medlemmarna blir det numera via en grupp, vilket tidigare var den vanligaste vägen. I det tysta träffas ändå kontinuerligt ett ganska stort antal antroposofiska studiegrupper runt om i landet för att tillsammans på olika sätt fördjupa sig i antroposofin.

Från och med detta nummer sätter Forum fokus på grupparbetet inom Antroposofiska Sällskapet genom presentationer av och reportage från besök i olika grupper. Detta med syfte att göra grupparbetet synligt och bidra till en ökad grad av kommunikation och ömsesidigt idéutbyte grupperna emellan. Men även för att ge de medlemmar som önskar delta i ett grupparbete orientering om vad för slags arbete som pågår på olika håll.

MEDLEMSGRUPPER

Vad händer i grupperna?

Nedan samlar vi notiser om vad som äger rum i olika grupper. Redaktionen tar tack- samt emot fler rapporter och notiser från gruppernas "vardag". Om ni vill dela med er av ett litteraturtips, en gemensam aha-upplevelse, ett nytt grepp för arbetet etc. - tveka inte att skicka in det till kontakt@antroposofi.nu.

Novalisgruppen, Järna

Vi är en grupp medlemmar i Järna-områ- det, för närvarande 13 personer med hög medelålder, som träffas på Klockargår- den på Södra Järnväggsgatan i Järna varje söndagskväll kl 18-19.15. Vi har just efter demokratisk process beslutat oss för att läsa "Ur akashakrönikan" av Rudolf Stei- ner. Vi har kommit till andra kapitlet. Vi läser högt och låter varje deltagare läsa 1-2 stycken av texten. Vid behov avbryter vi för att kommentera det vi just läst. Nästa

gång inleder vi med att ta upp vad var väsentligt av det vi lästa förra gången. Innan detta studium har vi på samma sätt läst "Kristus och den mänskliga själen" och innan dess "Från Jesus till Kristus". Vi studerade innan dess "Lantbrukskursen" och boken av Manfred Klett: "Agrikultur som konst." Flera av oss har deltagit i tillverkning av de biodynamiska preparaten på Skillebyholm. Självklart är nya medlemmar eller intresserade välkomna att komma en enstaka gång eller ansluta sig till vårt studium.

Kristian Holmberg

Studiegruppen i Delsbo

Studiegruppen i Delsbo samlas varannan onsdag. Första delen studerar vi böcker eller något tema och samtalar om det. Andra delen har vi alltid något konstnärligt, oftast målning men det kan vara andra saker också. Nu studerar vi "Om färger-nas väsen". Två år hade vi tema Grundstenen. Oftast förbereder någon och inleder samtalet. Vi är mellan sex och tio personer vanligtvis.

Matti Remes

Selma Lagerlöfgruppen, Bromma

Just nu så läser vi en text om Lukas- Evangeliet som Christian Osika arbetade med under sin sista sjukdomstid. Under våren hade vi börjat studera Rudolf Steiners föredrag om Lukas -Evangeliet och det ska vi fortsätta med framöver.

Ia Leander-Engström

Göteborg

Göteborgsgruppen lades ner på hösten 2014. Mycket sorgligt efter 81 år. De 14 medlemmarna har blivit fria medlemmar, men kunde inte bära kostnaden för lokal mm. För 20 år sedan var vi 110 medlemmar!!! Ett öppnare initiativ, "Sofias hörna", har startat sedan dess. Medlemmar i AS, Kristensamfundet och andra intresserade träffas för samtal kring den moderna människans situation. Vi har också helt öppna möten "på stan" som annonseras och dit vem som helst kan komma. Riktigt spännande!

Lennart Wennerblom

Norrköpingsgruppen

Ända sedan Norrköpingsgruppen av Antroposofiska Sällskapet bildades 1913 har det pågått studiearbeten. Det var då en av de första grupperna i Sverige och startade i och med att Rudolf Steiner besökte gruppen och höll sin föreläsning om "Kristus och den mänskliga själen". Gruppen har sedan början haft en egen styrelse och så småningom också en egen lokal med ett betydande bibliotek. Regelbundet träffas cirka 14 deltagare på

tisdagskvällar för studium och samtal. Inledningsvis läses Själskalendern och därefter utvalda tankar ur Hans Glasers bok "Ödesförvandling".

Till största delen bearbetas sedan årsmat från Goetheanum och annan antroposofisk litteratur. Ett stycke läses högt och diskuteras sedan av medlemmarna med anknytning till vad som är aktuella frågeställningar. Tisdagskvällarna avslutas med eurytmi. Inför de stora högtiderna bidrar alla gemensamt till gestaltningen av kvällen. Lokalen används också vid Högskolearbete och meditationsövningar. Norrköpingsgruppen arrangerar också offentliga föreläsningar, kurser och eurytmiföreläsningar samt ger ut ett programblad. (se www.antroposofi.nu).

Björkgruppen i Katrineholm

I Björkgruppen läser vi för närvarande Andlig skolning. Vi ses i studiefrämjandets lokaler kl 17-19. Vårens möten är 23/1, 20/2, 6/3, 27/3, 24/4, 22/5. Välkommen!

Yvonne Boukari

Anngruppen i Onslunda

Vi är en liten studiegrupp i Onslunda i Skåne. Vi kallar oss Anngruppen. Just nu är vi 4 medlemmar. Vi läser just nu Rudolf Steiners Antroposofiska Ledsatser. Den kommer vi nog att hålla på med även hela nästa termin.

Helena Vihgagen

Filosofigruppen i Järna

Vi läser "Kunskapsteori" GA2 med fullständig titel. Grundlinjer av en kunskaps-teori enligt Goethes världsåskådning med särskild hänsyn till Schiller och tillika ett komplement till Goethes naturvetenskapliga skrifter.

Vi möts i gamla biblioteket, Ytterjärna. Nya deltagare är välkomna.

J C Lassen

GRUPPARBETE

Besök i en antroposofisk grupp

Botvid Aquilon

Järna-gruppen 2016-10-28

- Vi har träffats varje fredag klockan halv sju i 50 år, säger Artur Granstedt, gruppansvarig, när jag ringer honom

för att fråga om jag får komma och besöka Järna-gruppen. Närmare bestämt har man i år arbetat i 52 år - sedan 1964. Och en lämplig fredag kliver jag in i ett vackert blått rum på översta våningen på Tunabergs äldreboende i Järna. Här möts Järnagruppen sista vardagen varje vecka mellan klockan 18:30 och 19:30. Från rummet har man - när det är dagsljus - en vid utblick bort mot Järna kyrka. Nu ruvar höstmörkret tätt utanför fönstret och jag känner mig liksom inbäddad i detta vackra, ombonade och varmt upplysta rum i kretsen av Järna-gruppens medlemmar.

Vi börjar gruppaftonen med veckospråket som denna vecka handlar om att kraftfullt tända tänkandets ljus i det inre. Och tänkandet, intelligensen blir också lite av ett tema för den följande timmen. Men först ställer jag mina frågor och vi samtalar om gruppens arbete.

Ingrid Stintzing grundade gruppen 1964 och ledde den under många år. Även hennes bror, Erik Stintzing ledde gruppen en period. Artur Granstedt har sedan länge stått som ansvarig och är det fortfarande. Arbetet i gruppen har genom åren kretsats mycket kring de viktigaste grundböckerna. Kristologin, bl. a genom Steiners evangeliecykler, har under lång tid varit ett viktigt tema. Och just nu är det tredje gången i gruppens historia som man arbetar igenom Karmaföredragen från 1924. Man har tagit upp dem på nytt eftersom de både är starkt förknippade med Antroposofiska Sällskapet historia och med framtiden. Vissa kvällar lägger man studiearbetet åt sidan en gång och bjuder in olika personer som man vill lära känna eller som kan bidra kring ett tema. När jag är här har t ex Mats-Ola Ohlsson varit på besök veckan innan och berättat om den stora världskonferensen i Dornach vid Mikaeli. Första fredagen varje månad har man s.k. medlemsafton. Även då lägger man det kontinuerliga studiearbetet åt sidan för att arbeta med något annat tema. En tid handlade det t ex om Mysteriedramerna då man bl. a övade olika scener ur dem. Vid medlemsaftonen läses även namnen på de medlemmar som avlidit sedan gruppen bildades tillsammans med ett språk av Rudolf Steiner till de döda.

Det känns som att det har sina fördelar att träffas oftare men kortare, som Järna-gruppen gör. Grupparbetet hamnar närmare vardagen. Jag får känslan av att också den förra gruppaftonen och den nästa är närvarande i rummet på grund av det korta mellanrummet.

Arbetet i Järnagruppen har förändrats under åren. Medlemmarna talar om att man gått från ett mer "anspännt" förhåll-

ningssätt t ex under Erik Stintzings tid – han tillhörde den ”gamla” lärarstammen – mot mer och mer av ett gemensamt, dynamiskt och rörligt ansvarstagande för gruppens arbete.

Vad är då karakteristiskt för Järnagruppen? Olika medlemmar lyfter fram lite olika saker. ”Att vi möts och koncentrerar våra tankar en timme” säger en och en annan talar om att det är viktigt för dem att uppmärksamma årshögtiderna. Man brukar också ta upp och försöka anknyta till Allmänna Antroposofiska Sällskapetets årstema. Gruppen står dessutom nära Artur Granstedts arbete kring jordbruket och Östersjön inom bl.a. BERAS. Och för Artur är Järna-gruppen en fast punkt där kontinuiteten ger styrka.

Efter att jag fått veta allt detta går vi vidare i den ordinarie strukturen med en tillbakablick på förra veckans arbete. Denna gång återblickar man alltså på Mats-Ola Ohlssons besök veckan innan. En av de saker som hade berört med berättelsen från mötet i Dornach var att det är en öppen fråga om det är Antroposofiska Sällskapet som kommer att kunna besvara de avgörande frågorna i världen idag eller ej – en öppen fråga, d v s det ligger i vår frihet. Efter samtal kring detta går vi över till karmaföredragen, närmare bestämt det från den 1 augusti 1924. Vi läser högt och stannar då och då upp för att samtala. Det avsnitt vi läser beskriver hur den kosmiska intelligensen genom århundradena undan för undan övergick från Mikael till människorna. Vi pratar om skillnaden mellan vår vardagliga intelligens och mikaelisk intelligens. Olika svar och förslag dyker upp: den mikaeliska intelligensen tjänar det mänskliga; den är ett levande tänkande; att inte ”jag” tänker utan att jag mer ställer mig till förfogande; den mikaeliska intelligensen är inte en intelligens i egoismens tjänst utan en intelligens som används för att tjäna.

Klockan närmar sig halv åtta, en timme har gått. Veckospråket än en gång, ”Att låta mina tankars ljus/med kraft utvecklas i mitt inre...” Sedan ställer vi oss alla i en ring, håller varandra i händerna och avslutar med orden: ”Tack för idag. Och god natt!”. Jag går ut i höstkvällen. Jag har fått en glimt av ett levande 50-årigt troget antroposofiskt arbete. Det är jag tacksam för.

ANNONS

Starta ny grupp?

Medlemmar och antroposofiintresserade i/kring Linköping?

Är du medlem eller antroposofiintresserad och vill träffa andra i Linköping för t.ex. en studiegrupp?

Hör av er till sekretariatet i så fall, så hjälper vi till med att ordna ett möte.

08-554 302 20, kontakt@antroposofi.nu

ANNONS

Studium på Gotland

Ett studium av ”Sagan” (Sagan om den gröna ormen och den sköna liljan) ”Andlig Skolning” startar snart i Stenkumla – vid intresse kontakta:

helena.industri@gmail.com

FRÅN SEKRETARIATET

Till minne

Medlemmar som rapporterats avlidna sedan förra numret av Forum Antroposofi.

Anna Skånberg, Järna

* 1946-03-27 † 2016-10-28

Urban Forsén, Göteborg

* 1942-07-06 † 2016-11

Vi tar gärna emot nekrologer över avlidna medlemmar, och även icke medlemmar som varit aktiva i antroposofiska sammanhang. Skickas till medlemssekretariatet. E-post: kontakt@antroposofi.nu

LEVNADSTECKNING

Christian Osika †

* 1935-12-29 i Wien † 2016-06-18 i Järna

Ett liv för den antroposofiska medicinen
Christian Osika dog ett knappt halvt år efter hans åttioårsdag.

Christian var en mångsidig personlighet med ett brett kulturellt intresse långt utöver det fackligt medicinska. För den antroposofiskt orienterade medicinen i Sverige gjorde han banbrytande insatser. Med stort personligt mod och engagemang har han gått i bräsch för impulsen och har stått rakryggad även under hårdaste angrepp som den antroposofiska medicinen utsattes för. Han är noggrann forskare som med skärpa formulerar processer och uppnådda resultat. Men patienten, eller bättre sagt människan i hennes livssammanhang är det som hans hjärta dock mest brinner för. Otaliga människors berättelser skulle på ett färgrikt sätt måla fram hans omfattande läkargärning.

Christian föddes i Wien. Hans mor, som var sjuksköterska, fick bo på den kliniken där också var verksam. Sjuksköterskor fick varken gifta sig eller ha barn. Så Christian placerades i olika fosterfamiljer under de första levnadsåren. Fadern hade det svårt att få arbete som arkitekt och möbeldesigner, i regel fick de sedan gammalt etablerade i branschen alla uppdrag. Efter Tysklands annektering av Österrike blev det bättre med arbetstillfällen. Familjen kunde flytta in ett litet hus i ett fattigt område i utkanten av staden. Moderns älskvärda syster Josefine tog för det mesta hand om pojken. Fyra år efter Christian föddes systern Michaela. Efter krigets utbrott blev fadern inkallad och kom som soldat till Bretagne. Föräldrarna brevväxlade nästan dagligen! Christian var tio år gammal vid krigsslutet. Han var en mycket begåvad elev med stor fantasi och en enastående minnesförmåga. Men helst var han ute med kamrater och lekarna kunde vara ganska äventyrliga i de krigshärjade områdena. En gång blev han och några kamrater beskjutna från ett stridsflygplan, lyckligtvis träffades de inte. En annan gång trampade en kamrat på en blindgångare, explosionen tog pojkens liv. Christian chockerades allvarligt av dessa upplevelser, han rycktes med av skräcken, ett slags exkarnationsupplevelser ristades djupt in hans själ och förblev kvar som en signatur livet ut. Som nästan alla av hans kamrater är han med i den katolska kyrkan. Han ministrerar till och med i ottan som korgosse under en kor-

tare tid! Pappan tar senare med Christian till Kristensamfundets gudstjänster. Snart deltar han aktivt i församlingens ungdomsarbete, skriver bl.a. ett Johannisspel som uppförs flera gånger. Han är begestrad för eurytmin. Med 18 år reser han till Stuttgart, prästseminariet är målet. Han trivs och blir kvar under fyra terminer. Där finns alltid gäststudenter som läser en kortare tid, Hilke blir en av dem under Christians tredje termin. Sedan flyttar hon till München för att tjäna pengar innan hon börjar studera i Ekwälden, ett antroposofiskt centrum för läkepedagogik i södra Tyskland. Men Christian besöker henne. Vi vet, de blev ett par. Christian hade av en seminarieledare fått rådet att först studera medicin. Båda kommer nu till den berömda medicinska fakulteten i Wien. Christians far ordnar en bostad åt den lilla familjen som nu har fått en son, Andreas. Han utvecklas inte som de flesta barn, han behöver mycket stöd och hjälp som på den tiden inte alls är lika utvecklad som idag. Man kan uppleva att dessa djupgripande och svåra erfarenheter i Christian och Hilkes liv utgör ett slags vändpunkt i deras biografier. För i skaran av de fem barnen som de småningom skulle få, Andreas, Ingrid, Walter, Erik och Markus, är tre av dem i behov av hjälp och omsorg livet ut. Både Christian och Hilke känner av ödets signatur och bejakar den, ja Andreas är liksom dörröppnaren in i en ny värld som Christian och Hilke är med och skapar för sig själv, men framför allt som föregångare för otaligt många andra med liknande frågeställningar och behov.

Christian fortsätter läsa medicin, grundligt, flitigt. Banbrytande personligheter som Viktor Frankl, Christoph Lesigang, Hans Asperger, Conrad Lorentz, Erwin Schrödinger verkar där. Han fördjupar sig grundligt i antroposofisk medicin. Familjen har det ytterst knapert och lever enkelt, obeskrivligt fattigt sett ur dagens perspektiv. Christian är tvungen att arbeta på apotek vid sidan om.

Genom olika människor, däribland Arne Klingborg, Åke Kumlander och Hilke Hüneberg, kommer Christian i kontakt med det medicinska arbetet i Sverige. Han ombeds att komma hit som läkare med intentionen att bygga upp ett antroposofiskt sjukhus. 1965 kommer han till Örebro, kompletterar med studier och praktik och får svensk läkarlegitimation. 1966 flyttar familjen efter. Christian och Hilke blir pionjärer, livspionjärer i det nya landet!

Christian arbetar på olika sjukhus och mottagningar. Alltid engagerad i det han tar sig för, får han uppskattning för sitt omfattande kunnande och fram för allt får han många kolleger som vänner för livet. Han skriver flera medicinska artiklar

med glasklar skärpa. Huvudintentionen är och förblir dock utvecklandet av den antroposofiska medicinen i Sverige, ett arbete i ständig motvind. Vidarkliniken, det antroposofiska sjukhuset växer fram, den öppnar för patienter när Christian fyller 50, tjugu år efter flytten till Sverige. (Mer om Christians läkargärning i den utmärkta artikeln av Per Dahlström i samma nummer, Forum 4/2016). Samtidigt verkar han genom kurser och föredrag för det antroposofiska arbetet i Sverige. Under decennier leder han den antroposofiska Selma Lagerlöf-gruppen i Bromma.

Christian är ofta på resande fot, som läkare och naturforskare men också av rent nöje med eller utan familjen. Öppen, nyfiken och påläst, full av fantasi, är han en omtyckt ciceron som guidar kunnigt och med glimten i ögat genom historia, geologi, flora och fauna och – inte att förglömma – genom gastronomi. För familjen är det alltid stora och härliga äventyr att hals över huvud ge sig ut på färder med Christian.

Outtröttligt hjälper han människor på många platser i många länder. Det kan vara konkreta behandlingar, men även rådgivning, föredrag och kurser. Ett starkt mercurius-drag präglar hans väsen. I mötet med den sjuke blir han mycket konkret, han ingriper, ibland mycket okonventionellt. Han hittar intuitivt det i naturen som kan hjälpa, läka och återföra det till jämvikt som av en eller annan grund har kommit i olag. Hans stora kunskaper om växtvärlden är honom till god hjälp. En djup tacksamhet lever i otaligt många människor för det de fått genom Christians personliga och hjärtevarma insats. Jag vill påstå att hans läkarvilja bars av djup osjälviskhet. Detta till trots har Christian på det personliga planet en del att kämpa med sitt alter ego, det gör livet periodvist tungt för honom. Latent vibrerar en underderton av ensamhet och stor otrygghet.

Tio år efter klinikens grundande, med 60 år, får Christian genomgå en omfattande hjärtoperation. Det är ett under hur bra han återhämtar sig. Många uppgifter väntar på honom, inte minst i Kina, där Christian knyter många viktiga kontakter och där han som pionjär ger impulser för den antroposofiska medicinen.

Han skriver också. År 2000 kommer i Pro Herba, Osika Förlag ut "En väg till antroposofisk medicin", 162 sidor och 2001 "Kurs i antroposofisk läkepedagogik", 73 sidor, som senare har omarbetats men ännu inte kommit ut i sin nya form. 2016 ges av FALK ut skriften "Ett läkarliv med cancerpatienter". Det har under åren även vuxit fram en studie om Lukasevangeliet som han inte hann avsluta.

Christian sätter sig grundligt in i FC, facilitated communication, en metod som börjar bli viktigt för kommunikation med människor som har ett rikt inre liv men saknar "vanliga" medel att uttrycka sig verbalt.

När han själv blir sjuk på allvar tio år efter hjärtoperationen, bär han detta öde med jämmod. Hilke ledsagar, stödjer, vårdar, hjälper, trogen vid hans sida.

Felix Nieriker

Christian Osika in memoriam

Hej Christian! Får intryck av att du har det bra och är engagerad vidare i våra jordiska saker här och nu. Trevligt att ha dig med. Andra vänner har gått vidare och så är de aktiva på annat håll och det blir lite tomt efter dem.

Du dundrade in här på 60-talet och grep dig an läkarmottagning, läkepedagogiska hem, medicinstudent grupper, lagstiftningsfrågor ... Det var fint att råkas då en bit in på 70-talet.

Sitter här och vakar över kollegan Wanda Tucinska som just gick över till din sida för några timmar sedan.

Genom dina andliga förmågor kunde du leva dig in i den enskilda medmänniskan och ge starkt individualiserad kontakt. Vi yngre medicinstudenter kände oss sedda, dina patienter fick nästan alltid precis det de behövde, dina läkepedagogiska beskrivningar var mycket träffande. Du låg hela tiden i frontlinjen. Kampen efter läkemedelsbeslaget ända upp i högsta domstolen. Var med och startade en läkartidskrift, startade de skandinaviska läkarmötena, verkade starkt in i FALKs tillkomst, var med och startade upp Vidarkliniken, grep tag i olika idéer som språkmassage, FC etc.

Det är inte lätt att överskåda din stora insats för spiritualiseringen av den antroposofiska medicinska impulsen i Sverige under mer än 40 år.

På ett område var det lite svårare. Du hittade inte dina gelikar. Idag finns det forskningsgrupper bland annat i Berlin och Dornach där andevetenskapliga forskare träffas och utbyter idéer om andlig forskningsmetodik och får ömsesidig korrekturen för de personliga ensidigheter som varje människa är behäftad med. Det är så en vetenskap utvecklas. Kvantfysiken på 1900-talets början, nu andevetenskapen in i framtiden.

Du stod ganska ensam i detta här i Sverige. Kritik framfördes mot dig och din forsknings svaga punkter. Vad vi inte såg var att det minst lika mycket handlade om oss själva, eftersom vi inte kunde presen-

tera någon egen andlig forskning som på ett värdigt sätt kunde leda till en dialog och ömsesidig korrektur här och nu.

Ensamheten är ofta pionjärens öde och den bar du med en rakryggad värdighet genom livet. Det känns som du nu med ett varmt intresse följer med i utvecklingen av de andevetenskapliga forsknings-sammanhangen.

Tack Christian! Tack för allt!

Per Dahlström

Christian Osika och Island

Christian Osika hade starka band till Island och besökte ön i närmare två årtionden.

Han kom först till Island som läkare med stöd av Nordiska Förbundet och med tiden utvecklades hans besök till att omfatta även kurser, resor och naturstudier.

Island var långt efter grannländerna i nutida utveckling; isolerat och få högre utbildade människor med antroposofisk kunskapsgrund. Å andra sidan fanns här mycket kvar av gammalt klarseende och enorma områden av orörd natur. För de 30 - 40 personer som arbetar här inom antroposofiska verksamheter var det ovärderlig hjälp och inspiration i alla livets lägen att få råd och ledsagande av Christian.

Trots att han ofta svarade efterföljande när han fick frågor: "Jag är inte bonde, socialrådgivare eller psykolog" - så kom kanske efter en kort tid ett tvåtimmars föredrag i världsklass i anknytning till ämnet, och han höll föredraget alltid utan skrivna papper.

Så enastående bildad var Christian.

Tack käre vän.

Guðjón Trausti Árnason

LEVNADSTECKNING

Beata Bergström †

* 1921-08-12 † 2016-10-12

Första gången jag träffade Beata var under en sommarkurs på Rudolf Steinerseminariet 1984. Jag råkade sitta bredvid henne under lunchen och försökte artigt att få igång ett samtal. Fick då veta att hon arbetade i ortagården och när jag sa att jag använde örtteer dagligen, frågade hon ganska torrt och avmätt, "är du frisk?" - Jag tror jag förstod poängen, men mer

blev inte sagt mellan oss under den måltiden. Vad jag då inte visste var att Beata sex år senare skulle bli min allra närmaste samarbetspartner i konstnärskollektivet på Yttereneby ateljé i Järna under ungefär sexton - sjutton år.

Beata var född i Uddevalla 13. augusti 1921 och hade fem syskon, tre bröder och två systrar. Pappan var jägarmästare och mamman prästdotter från Dalsland. När Beata var ungefär tio år gick hennes förälder skilda vägar och hon skickades till en internatskola i Djursholm, en svår separation från övriga familjen som nog satte sina spår.

Mycket har skrivits om Beata i böcker och tidningar de senaste åren. Hon var en älskad och respekterad dam med många vänner omkring sig och ett rikt liv bakom sig, när hon strax efter fyllda 95 år gick bort efter en stroke. I artiklar i de stora dagstidningarna har vi kunnat läsa om Beatas resa från ung svensk mästare i orientering med en önskan att bli gymnastikdirektör till verksamheten som nyskapande teaterfotograf. Hur hon som nyskild med sonen Stefan var tvungen att hitta ett sätt att försörja sig som frilansfotograf och flyttade in hos sin mamma i lägenheten på Kungsholmen, där hon inredde mörkrum i badrummet.

Det var i första hälften av 1950-talet som Beata närmast halkade in på Dramaten, där hon började fotografera under repetitionerna tillsammans med en annan fotograf. När valet stod mellan de två hade Dramatenchefen Ragnar Gierow sagt, "vi tar Beatans bilder". Beata fångade ögonblicket. Hon ville inte ta stela, uppställda bilder. Tidigare hade man anordnat tablåer med skådespelarna som fotograferades i scenografin som i en ateljé. Om hon verkligen var den första, visste hon inte, men säkert är att Beata var en pionjär när det gällde att göra teaterfotografiet till en levande konstart. Sedan följde en karriär som fotograf för operan och ett stort antal teatrar, vilket också innefattade arbetet som husfotograf på Dramaten under trettio år. Hennes fotografi präglas framför allt av rörelse, liv och dramatik, av "gester, uppspärade ögon och blickar." - Hon blev känd för starka känslor och bilderna beskrevs som "närmast magiska."

Genom åren blev det tusentals bilder, därtill kom också böcker och utställningar, så som utställningen "Bergman, Strindberg, Bergström", som Svenska institutet skickade utomlands. 1981, på sin 60-årsdag, fick Beata den stora hedersbetygelsen, Teaterförbundets guldmedalj, med inskriptionen; "För enastående konstnärlig dokumentation av teaterns verksamhet."

Beata hade alltid ett starkt intresse för natur och växter och som ung önskade hon även att bli trädgårdsmästare. Under åren lärde hon känna den biodynamiska odlingsmetoden, och det var så hon kom till Järna. I antroposofin fann hon något som klingade bekant och motsvarade det hon tidigare sökt. En period arbetade hon på den biodynamiska gården Godgölen tillsammans med Märta och Kjell Arman. De sålde grönsaker på torget och nu började Beata ta med sig påsar med grönsaker som hon sålde till Dramatenanställda en gång i veckan. Kanske var det intresset för det levande - tillsammans med behovet att lämna det slitsamma mörkrumsarbetet, som 1984 ledde till beslutet att ändra livsriktning. När dessutom den extremt ljudkänsliga regissören Ingmar Bergman och Jarl Kulle inte kunde tåla kamerans knäppljud och Beata förpassades till salongen, klippte hon tvärt och slutade helt efteråt. "Jag hade gjort det jag skulle", har hon berättat, "det var inte svårt att sluta".

Beata vistades allt oftare i Järna och så småningom fick hon en möjlighet att flytta till Backa, in i en flygel i den gamla flickskolan mellan Järna och Nykvarn. På Rudolf Steinerseminariet började hon arbeta i ortagården i en grupp som kallade sig Anastomosen.*† De studerade, odlade medicinalväxter och örter för olika teblandningar. Genom flera år hade hon ett samarbete med Märta Arman och goda vännen Gun Tidström, som förblev en trogen hjälpare helt till slutet. Beata var också medlem i Novalisgruppen, en av flera studiegrupper inom Antroposofiska sällskapet i Järna. Det var också nu som Beata i stället för att ägna sig åt fotografiets svart-vita värld började måla och arbeta med färg. Hon gick konstnärliga linjen och 1990 var vi en grupp konstnärer och tidigare studenter som frågade om att få hyra Yttereneby ateljé i den gamla ladan, som tidigare hade använts för att göra de stora offentliga utställningarna i Arne Klingborgs regi.

Som ateljé var den fantastiskt belägen på en höjd, omgiven av stora askar och med utsikt över fälten. Bara på en punkt var den ganska usel då det inte fanns särskilt mycket ljus och nästan uteslutande på den ena sidan. Jag kommer ihåg hur Beata och jag hamnade tillsammans i den mörka hörnan. Olika som vi var, valde vi båda avskildhet framför trängseln i ljuset. Till en början upplevde jag Beata som kärv och egentligen ganska skygg. Om skådespelarna och sitt liv på teatern har Beata en gång uttryckt: "(...) det fanns aldrig någon tid för att umgås. En fotograf står på avstånd och har kameran som ett skydd. Han blir inte så ofta vän med

den han fotograferar. Det var nog en nödvändig distans i jobbet. I dag ser jag det mest som en yrkesskada som jag har fått.”

Men så småningom skulle mycket ändra sig både personligt och socialt för Beata och för oss alla. Under de kommande åren på ateljén utvecklades en social och andlig gemenskap, som sett i backspegeln kan se ut som en saga. I våra senare samtal kom Beata alltid tillbaka till denna tid, åren när vi vandrade över åkarna till Skilleby gård för att laga lunch åt varandra och äta tillsammans. Kvällarna när vi studerade ett stort antal av Steiners och andra författares verk, när vi sjöng och gjorde vacklande eurytmi på de buckliga, knarriga golvbrädorna framför brasan, en period under arkitekten Lars Fredlunds ledning! - Vi mediterade över växter, stenar och konstverk. Vi gjorde färgövningar, målade ”årstidsimaginationer” och bjöd in gäster. - Vi fick också elda i spisen varje morgon, bära vatten och stapla ved. Vi ställde ut ett stort antal gånger, gjorde utflykter och resor. Men viktigast var nog den mänskliga omsorg och den lekfullhet som vårdades i allt detta. Vi var som en stor familj. Det fanns en närhet och en tillhörighet som också innefattade en stor frihet, och som jag tror verkade och förvandlade något i Beatas liv: ”Det som är viktigt i dag är de människor jag har mött och arbetat med och som jag bär med mig, levande och döda, säger Beata i en intervju. ”Att vara med i en familjesfär och känna den starka samhörigheten.” - Och på frågan om det var någon särskild skådespelare som hon gillade, svarade hon: ”Jag vill ta dem alla i min famn! Alla är vackra på sitt sätt.” Så var det nog också med hennes vänner.

Beata hade en vilja av stål och en stor portion envishet. Hon var generös och omtänksam, men kunde också vara stolt och fordrande; hon var en kvinna i sin rätt och som visste att ta plats. ”Lite vässade armbågar har jag kanske haft”, kunde hon medge. ”Jag har helt enkelt haft en stark vilja att bli något.” - Beata och Berit, ja, vi var många starka viljor under samma tak, men det var sällan gräl. När det fanns en uppdämd, kreativ energi brukade Beata och jag helt enkelt sätta igång en boxningsmatch framför den gamla järnspisen. Vi slogs och knuffades, men vi kunde också spontant komma på att dansa en romantisk vals medan vi glatt sjöng en visa. Spel och teater var viktiga komponenter i allt detta. Det var inget som i första hand kom från Beata, det fanns i hög grad hos oss alla. Vi hade våra roller - möjligen ett arv från klostervärlden - och här var Beata den självklara abbedissan. Beata var estet, hon hade både raffinemang och djup, men hon var

ingen utpräglad teoretiker eller intellektuell. När det var en fejd som vi utkämpade tillsammans var det Beata som slog näven i bordet, medan jag fick stå för orden och argumenten.

Beata tog sig så småningom ur sin mörkervrå och fick en ”plats i solen” på ateljén. Hennes måleri utvecklades hela tiden och hon arbetade med en beundransvärd konsekvens. Från början fanns en vilja till abstraktion, och här var Sergej Poljakoff den stora förebilden. Hon stack aldrig under stol med detta, utan försökte jämnt att hämta inspiration till färgkombinationer och komposition från den rysk-franske målaren. Beata arbetade med fasta konturer och dynamiska former, i början ganska bundet. Man kunde också spåra ett drag av svenskt 1940- och 50-tal i hennes måleri. Hon hade gått Otte Skölds målarskola i slutet av 40-talet, men på denna tiden influerades hon i synnerhet av Karl Isakssons Cézanne-inspirerade måleri. När hon nu efter många år tog upp penseln igen fanns å andra sidan en släktskap med det abstrakta uttrycket hos t.ex. Lenart Rodhe och Olle Bonnier. Beata var visserligen ingen konkretist och menade själv att denna konstriktning saknade känsla. Så var kanske inte riktigt fallet. Hur som helst, inspirationskällan för Beata var nog i huvudsak former och strukturer hämtade från naturen; stenar, klippor, torkade blad. Hon förmedlade känsla och tydlighet. ”Du är en mjuk person, en kontrast till dina rytande bilder” uttalade Lars Rudolfsson i en intervju tillsammans med sin moster. Under åren blev formspelet och dynamiken i bildmönstret allt mer fritt, färgen mer utsökt och sublim. Hon arbetade med en fri dekorativ kolorism, ett rytmiskt, kraftfullt non-figurativt uttryck. Intresset för material var utpräglat hos Beata. Man anade en särskilt tillfredsställelse när hon tog fram sina pigmentburkar och man hörde ljudet av visp och slev slå mot glaset. Hon tillverkade bindmedel, blandade pigment och färger själv med samma grundlighet och omsorg som hon blandade sina teer.

Men fotografiet hade inte helt och hållet tagit slut. 1996 dokumenterade hon ”Kristina från Duvemåla” på Malmö musikteater, regisserad av systersonen Lars Rudolfsson. Bilderna ställdes därefter ut och samlades i boken ”Bortom en vid ocean.” Hon bidrog också med fotografi i Arne Klingborgs bok om trädgården på Rudolf Steinerseminariet, ”En trädgårdspark i Sörmland” 1999. 1998 fick Beata Södertälje kulturpris, Eklövet. Och som en kulmen i Beatas rika karriär kunde man 2013 uppleva den retrospektiva fotoutställning på Musik- och teatermuseet i Stockholm, där stora expressiva fotografier täckte de vita

murväggarna. Samtidigt kom boken ”Foto Beata Bergström” ut med stöd av Beatas barnbarn, Agnes Bergström.

Beata blev mycket ledsen och besviken när konstnärgruppen, alldeles i onödan kan man tycka, blev uppsagd och fick lämna Yttereneby 2010. Tidigare hade hon också fått uppleva att ortagården på seminariet lagts ner. Oavsett vem och vad som låg bakom dessa beslut, så tyckte hon att ansvaret låg inom hela den antroposofiska gemenskapen. Beata gick ur Antroposofiska Sällskapet och flyttade staffliet hem och in i vardagsrummet. Då hade nog både hälsan och åldern kommit i kapp henne och blivit ett litet arbete i sig, men hon fortsatte att söka, utvecklas och experimentera. Man fick alltid ett litet lyft efter ett besök hos Beata. Stämningen i de tre små rummen präglades av ro och koncentration. Ibland strömmade intensiv musik - oftast cello eller stråkinstrument - ur CD-spelaren. Bordet var vackert dukat med tygservetter, stora keramikkrus för örteet och silverbestick. Väggarna var täckta med de senaste målningarna, där hon hade börjat leka och sätta in små barkbitar, klossar och objekt. Här och var fanns urklipp från tidningarna, framför allt dikter. Poesins enkelhet var det rätta elementet i Beatas värld. På bord och fönsterbrädor fanns stenar, som hon inspirerades av, keramik, skulptur och föremål som hon ”ärvt” av sina konstnärsvänner. Med åren blev Beata allt mera mild, tacksam och mjuk. Hon gladdade sig oerhört över sina vänner. Då och då kunde hon göra ett litet skutt och utbryta ett lustfullt hi-hi! när hon satte sig bredvid oss i köket. Ibland började hon sjunga och i sången upprepa en och annan mening som hon nyss hade uttalat. Samhällsengagemangen var stor, hon hade en stark etisk grundkänsla och viljan att hjälpa fanns med hela tiden. På frågan om vilken period i hennes liv som hade varit bäst, svarade Beata en gång: ”Varje tid har haft sin härlighet.” - Jag är tacksam för att ha varit med om en av dessa härliga perioder. Låt mig avsluta denna hyllning till en kär kollega och vän med dessa ord: ”Etik är en evigt brinnande glöd. Den bränner idén till aska och tänder den på nytt, tar till orda igen med nya flammor...” *(2)

Berit Frøseth

* 1) I fysiologin; sammanflöde.

* 2) Sema Kaygusuz

Kalendarium för Fria Högskolan för Antroposofi

Högskolekretsen

Lokal: Kulturhuset i Ytterjärna

Söndag 22 januari, kl 14-17.30

Söndag 23 april, kl 14-17.30

Dormsjö

Söndagar klockan 10-12.

5 februari arbete med klasstimman

2 april arbete med klasstimman

4 juni arbete med klasstimman

Klassansvariga: Martin Hausner och
Malte Nordling

Göteborg

Lördagar kl 10.00-12.00

Plats: Waldorffskolan Solgläntan,

Uddeholmsgatan 5, Göteborg

Klassansvariga: Vendela Klose,

Alexandra Ivan, Inger Wennerblom

28/1 kl. 10-12 12:e klasstimmen

25/2 kl. 10-12 12:e klasstimmen

25/3 kl. 10-12 13:e klasstimmen

29/4 kl. 10-12 13:e klasstimmen

20/5 kl. 10-12 13:e klasstimmen

Järna

Lördag 4/2 17:e klasstimman 9.30-12

Lördag 25/3 18:e klasstimman 9.30-12

Lördag 22/4 19:e klasstimman 9.30-12

Eurytmi i samband med klasstimman:

Tisdag 7/2 OBS! 17:e klasstim. 19-20.30

Tisdag 21/3 18:e klasstimman 19-20.30

Tisdag 18/4 19:e klasstimman 19-20.30

Klassansvariga i Järna: Anna Hallström
och Inger Hedelin

Kalmar

Senvintern/våren 2017 kommer vi i Kalmar
att arbeta med den andra klasstimmen.

Lördagen den 11 februari kl 9.00-11.45

Lördagen den 25 mars, kl 9.00-11.45

Lördagen den 29 april, kl 9.00-11.45

Lokal: Kemisalen på Solmarka gård

Klassansvariga: Hans Johannesson

Norrköping

Tisdag 17 januari kl 19:00

1:a klasstimmen fördjupningsstudium

Tisdag 31 januari kl 19:00

1:a klasstimmen fritt hållen

Tisdag 14 februari kl 19:00

2:a klasstimmen fördjupningsstudium

Tisdag 14 mars kl 19:00

2:a klasstimmen fritt hållen

Tisdag 28 mars kl 19:00

3:e klasstimmen fördjupningsstudium

Tisdag 11 april kl 19:00

3:e klasstimmen fritt hållen

Tisdag 25 april kl 19:00

4:e klasstimmen fördjupningsstudium

Tisdag 9 maj kl 19:00

4:e klasstimmen fritt hållen

Klassansvariga: Birgitta Johansson,
Elisabet Löve

Stockholm

Tisdag 17 januar kl 19:00

1:a klasstimmen fördjupningsstudium

Tisdag 31 januari kl 19:00

1:a klasstimmen fritt hållen

Tisdag 14 februari kl 19:00

2:a klasstimmen fördjupningsstudium

Tisdag 14 mars kl 19:00

2:a klasstimmen fritt hållen

Tisdag 28 mars kl 19:00

3:e klasstimmen fördjupningsstudium

Tisdag 11 april kl 19:00

3:e klasstimmen fritt hållen

Tisdag 25 april kl 19:00

4:e klasstimmen fördjupningsstudium

Tisdag 9 maj kl 19:00

4:e klasstimmen fritt hållen

Klassansvariga i Stockholm: Thomas

Andersson och Göran Nilo

Plats: Hagagatan 14, Stockholm T-bane-
station Odenplan

Lund

Börjar kl 9.30 med samtal och sedan
klassläsning. I januari blir det 9e klass-
timmen.

7 januari. 4 februari. 4 mars, 1 april, 6
maj, 3 juni

Klassansvarig: Hester Renouf

Umeå

Söndag 15 jan 9.30: 8 klasstimmen

Söndag 19 feb 9.30: 9 klasstimmen

Söndag 19 mars 9.30: 10 klasstimmen

Söndag 30 april 9.30: 11 klasstimmen

Klassansvariga: Janecke Wyller och

Ursula Flatters

Växjö

Lördag 28/29 jan 09.00, Klassarbete

Lördag 25/26 feb 09.00, Klassarbete

Lördag 25/26 mar 09.00, Klassarbete

Lördag 29/30 apr 09.00, Klassarbete

Lördag 27/28 maj 09.00, Klassarbete

Klassansvariga: Karin Andrén och

Lars Fredlund

Örebro

Börjar kl 14 med samtal. kl. 15 klassarbe-

tet. Börjar med 12e mantramgruppen

29 januari. 26 mars, 28 maj

Klassansvarig: Hester Renouf

Läs mer om

**Fria Högskolan för Antroposofi
och dess sektioner på hemsidan**

antroposofi.nu/hogskolan

Den som är medlem i Antroposofiska Säll-
skapet och önskar bli medlem även i Fria
Högskolan för Antroposofi kan vända sig
till sekretariatet.

Kalendarium för Antroposofiska Sällskapet i Sverige

Titta gärna in i kalendariet på vår hemsida - där kan finnas annonser för nya händelser och möten!
antroposofi.nu/kalender

Anmälningar till sällskapets aktiviteter görs, om inget annat nämnts, till sekretariatet på: 08-554 302 20 eller kontakt@antroposofi.nu

7 januari

Vintermöte

Välkomna till Antroposofiska sällskapets vintermöte, 7 januari 10.00 - 16.00
Waldorflärlärhögskolan, Marklandsbacken 11, Bromma

"JAGET I VÅR TID"

Dagen ägnas åt det temat, hur vårt jag utmanas på så mångfaldigt sätt idag och samtidigt har en möjlighet att växa, i och med att det griper sig an uppgifterna. Dessutom kommer deltagare i Mikaeli-världsmötet i Goetheanum att dela med sig av sina reflektioner.

Klass 7-8 från Idunskolan förbereder lunch som kommer att finnas till försäljning. Anmäl ert deltagande så vi kan beräkna fika och lunch.

Varmt välkomna!

Styrelsen i Antroposofiska sällskapet
Anmälan: antroposofi.nu/kalender

18 februari

Retreat antroposofisk meditation

INRE RO - INRE KRAFT

Att gå in i det inre rummet.
Att hitta lugnet som samtidigt är en kraft.
kl 10.00 - 18.00 på Kulturhuset i Ytterjärna.
Kl 10.00-12.00 Retreat pass 1
Lunch
Kl 13.30-15.30 Retreat pass 2
Kaffe/The
Kl 16.00-18.00 Retreat pass 3
Det krävs inga förkunskaper eller speciella kläder.
Kursledare Anna Hallström
Kursavgift 950:- Kostnad för lunch och fika tillkommer

Anmälan och info kontakt@antroposofi.nu tel 08-554 302 20

1 april

Årsmöte

Årsmöte i Antroposofiska Sällskapet.
Sista motionsdag 28/2. Kallelse postas med nästa nr av medlemstidningen.

1 april

Retreat antroposofisk meditation

VÄGEN TILL MIG SJÄLV

Att stanna upp och se den inre verkligheten.

Att möta den jag i verkligheten är, steg för steg.

kl 10.00 - 18.00 på Kulturhuset i Ytterjärna.

Kl 10.00-12.00 Retreat pass 1

Lunch

Kl 13.30-15.30 Retreat pass 2

Kaffe/The

Kl 16.00-18.00 Retreat pass 3

Det krävs inga förkunskaper eller speciella kläder.

Kursledare Anna Hallström

Kursavgift 950:- Kostnad för lunch och fika tillkommer

Anmälan och info kontakt@antroposofi.nu tel 08-554 302 20

13 maj

Retreat antroposofisk meditation

TACKSAMHET OCH VÖRDNAD

Tacksamheten stärker närvaron i nuet och vidgar blicken för livet.

Vördsnaden är en väg till det väsentliga i livet.

kl 10.00 - 18.00 på Kulturhuset i Ytterjärna.

Kl 10.00-12.00 Retreat pass 1

Lunch

Kl 13.30-15.30 Retreat pass 2

Kaffe/The

Kl 16.00-18.00 Retreat pass 3

Det krävs inga förkunskaper eller speciella kläder.

Kursledare Anna Hallström

Kursavgift 950:- Kostnad för lunch och fika tillkommer

Anmälan och info kontakt@antroposofi.nu tel 08-554 302 20

NORRKÖPING

Norrköpingsgruppen

Antroposofiska Sällskapet Norrköpingsgruppen är en lokal sammanslutning av medlemmar i det Allmänna Antroposofiska Sällskapet. Sällskapet har till syfte att bära en fri högskola för antroposofisk forskning. Denna högskola strävar efter att finna och formulera andliga lagbundenheter på olika verksamhetsområden, som de vanliga forskningsmetoderna eller tanke- och synsätten inte kommer åt. Denna antroposofiska forskning är integrerad i många olika kulturområden där verksamheten bygger på antroposofi, t.ex. waldorfpedagogik, biodynamiskt jordbruk, antroposofisk läkekonst, läkepedagogik, olika konstarter som arkitektur, eurytmi m.m.

Biblioteket har öppet tisdagar

18.00 - 18.30 under tiden september till och med maj. Övrig tid: kontakta någon i styrelsen. Hagebygatan 69, Norrköping.
Tel: 011-183500.

E-post: antroposofi.norrkp@telia.com.

För utförligare program med öppettider och studiegrupper se hemsidan: antroposofi.nu/norrköping

6 januari

Trettondagsfirande

Fredagen den 6 januari 2017 kl. 16.00, Hagebygatan 69.

Olav Åstesons Drömkväde läses.

Avslutas med kaffestund. Alla intresserade välkomna!

STOCKHOLM

Stockholmskretsen

OBS nya öppettider: månd-onsd kl 14-17
STÄNGT: torsdag & fredag.
Vi har Café måndagar kl. 14-17

Är enekonomiskt fristående förening inom Antroposofiska Sällskapet i Sverige. Stockholmskretsens uppgift är att "initiera, bedriva, samordna och understödja ideell antroposofisk verksamhet i Stockholm med omnejd". Detta sker bland annat genom att tillhandahålla lokalen på Hagagatan 14 för olika verksamheter. Där har vi också ett bibliotek och försäljning av antroposofisk litteratur.

Är du medlem i Antroposofiska Sällskapet kan du också bli medlem i Stockholmskretsen genom att sätta in 300 kr på Stockholmskretsens **bankgi-ronummer 474-3167**. Märk avin "Medlemsbidrag och för vilket år det gäller samt ditt namn och adress".

Är du inte medlem i Antroposofiska Sällskapet så kan du ändå stödja oss genom att sätta in en valfri summa på samma konto ("Gåva"). Vår verksamhet kan endast till en del bäras av medlemsbidragen och förutsätter till stor del frivilliga gåvor.

Bibliotek, Bokhandel, Information, Föredrag, Studiegrupper
 Hagagatan 14, 08-348741,
 stockholmskretsen@antroposofi.nu,
 antroposofi.nu/stockholm

Vi skickar även per post: Eleonore Vogns-gaard (tisdagar)

Gästföredrag/Helafton kostar 150 kr (100 kr pens/stud)
 Övriga evenemang/föredrag kostar 100 kr (pens/stud 80 kr)
 Endast kontant betalning!

»Individens förmåga till utveckling«

Tisdag 10 januari

kl 19: Medlemsafton, Mats-Ola Ohlsson

Tisdag 24 januari

kl 19: Föredrag: Tre moderna myter – texter från 70-talet belysta av det antroposofiska tankegodset. Lillian Goldberg

Tisdag 7 februari

kl 18: Föredrag: Vidar - Vår region, våra möjligheter. Rebecka Vik

Lördag 11 februari

kl 10-16: Workshop: Fem vägar till Vidar - Övningar, meditationer och samtal. Delvis utomhus. (650:-). Rebecka Vik

Fredag 24 februari

kl 19: Föredrag: Hildegard af Bingen (1098-1179) - Att slå rötter i solen. Rose Marie Tillisch

Söndag 26 februari

kl 18: Kreativ musikafton

Tisdag 7 mars

kl 19: Årsmöte

Tisdag 21 mars & 4 april

kl 19: OBS datumen är preliminärt!
 Föredrag: Musiken och den andliga världen. En antroposofisk syn på medvetandets utveckling i musikens spegel illustrerad med konkreta exempel. Möjligheter till gemensamma sångövningar. I och II. Göran Fant

Tisdag 18 april

kl 19: OBS datumet är preliminärt!
 Föredrag: Påsk. Mikael Gejel

Tisdag 2 maj

kl 19: Föredrag: Det sociala och antisociala, tregrening – men kan vi fortfarande tala som om att vi lever i den moderna tidseran? Sergeij Almstedt

Under maj

Datum och tid ännu inte klart!
 Eurytmiföreläsning för barn

Söndag 21 maj

kl 18: Kreativ musikafton

Välkommen till vintermöte i Stockholm 7 januari

Välkomna till Antroposofiska sällskaps vintermöte 7 januari 10.00 – 16.00
 Waldorflärrhögskolan, Marklandsbacken 11, Bromma

"JAGET I VÅR TID"

Dagen ägnas åt det temat, hur vårt jag utmanas på så mångfaldigt sätt idag och samtidigt har en möjlighet att växa, i och med att det griper sig an uppgifterna. Dessutom kommer deltagare i Mikaeli-världsmötet i Goetheanum att dela med sig av sina reflektioner.

Klass 7-8 från Idunskolan förbereder lunch som kommer att finnas till försäljning.

Anmäl ert deltagande så vi kan beräkna fika och lunch!

Fritt inträde. För den som vill fritt bidrag

Varmt välkomna!
 Styrelsen i Antroposofiska sällskapet

Anmäl dig på; antroposofi.nu/kalender

ANNONS

Ge bort en gåva

Inför julen har vi tagit fram ett gåvobevis illustrerat av Anna Gran, som en alternativ julklapp till nära och kära, kollega eller vän.

Du bidrar med valfritt belopp och stödjer därmed fortsatt biodynamisk forskning.

För att se gåvobeviset kan du gå in på vår hemsida www.sbf.se

Maila, fyll i formulär på hemsidan eller ring oss och meddela vilket belopp ni önskar och till vilken adress som ni vill att vi skickar gåvobeviset.

Betala sedan in önskat belopp på vårt Bankgiro 543-4816

Stiftelsen Biodynamiska Forskningsinstitutet. Kontakt: info@sbfi.se, 0705-77 70 77 (Olle Skoglund), Skillebyholm 7, 153 91 Järna

PROTOKOLL

Höstmötes- protokoll

Protokoll fört vid Antroposofiska Sällskapets höstmöte, den 22 oktober 2016 i Kulturhuset i Ytterjärna

16 medlemmar deltog enligt deltagarlista.

1. Per-Erik Jonsson öppnade höstmötet.
2. Till mötesordförande valdes Per-Erik Jonsson, till sekreterare Joel Hallklint, till justerare och tillika rösträknare Elisabeth Ehrlich och Felix Nieriker.
3. Det konstaterades att mötet blivit stad-geenligt utlyst.
4. Dagordningen fastställdes.
5. En närvarolista skickades runt som även gällde som röstlängd.
6. Förslag till verksamhetsplan för 2017 föredrogs av Per-Erik Jonsson (bilaga). Mötet beslutade anta verksamhetsplanen.
7. Budgetförslag för 2017 föredrogs av Per-Erik Jonsson (bilaga). Mötet beslutade anta budgeten.
8. Medlemsavgift för 2017. Flera alternativ diskuterades och mötet beslutade följande medlemsavgifter: Ordinarie riktmärke 1200. Studerande 300. Och att brevet till medlemmarna formuleras tydligt och försiktigt.
9. Inga motioner hade inkommit.
10. Det beslutades att nästa årsmöte skall hållas i april och att motioner skall vara styrelsen tillhanda senast den 18 februari.
11. Övriga frågor
Rapport ifrån Biodynamiska Forskningsinstitutet.
Återblick på medlems- & styrelsemöten.
12. Mötesordförande förklarade höstmötet avslutat och tackade de närvarande för deltagandet. Mats-Ola Ohlsson läste Grundstenen.

Mötessekreterare: Joel Hallklint
Justerare: Elisabeth Ehrlich och Felix Nieriker

ANNONS

Huvudmannaförbundet

Bästa medlemmar,

Året 2016 närmar sig sitt slut och vi vill i denna julkhälsning berätta om höstens händelser och hur vi ser på kommande uppgifter för Huvudmannaförbundet.

Som vi tidigare berättat har Huvudmannaförbundets ledning allt mer upplevt att vi behöver stärka vår organisation inför alla de utmaningar som förbundet och våra medlemmar står inför. Vid förbundsstämman i april i år beslutades därför att man ville ge den nya styrelsen i uppdrag att utreda möjligheterna till ett samgående med Arbetsgivaralliansen. Detta för att ge Huvudmannaförbundets medlemmar tillgång till resurser och kompetens vi behöver kunna erbjuda våra medlemmar.

Under hösten 2016 har en projektgrupp arbetat med att undersöka förutsättningarna för ett samgående. Projektgruppen som leds av Riksidrottsförbundets chefsjurist Christer Pallin, har träffats ett antal gånger och inventerat vilka frågor som behöver utredas. Medarbetareförbundets tydliga värderingar och pensionskassan Prometheus' etiska värdegrund är vägledande aspekter i processen, och deras delaktighet en förutsättning för samgåendet. Projektgruppen arbetar aktivt med kollektivavtal, avgifter, kommunikation, tidsplan och inte minst Huvudmannaförbundets och dess medlemmars värdegrund i en blivande egen bransch.

Valet av Arbetsgivaralliansen som partner känns naturligt, då man på många sätt arbetar utifrån samma grundläggande värderingar som Huvudmannaförbundet. Arbetsgivaralliansen organiserar verksamheter som drivs av ett ideellt eller idéburet engagemang samt återinvesterar eventuella överskott för att förbättra sin verksamhet - civilsamhällets arbetsgivare. Som medlem i Arbetsgivaralliansen får anslutna verksamheter del av professionellt stöd av rådgivare som är experter inom arbetsmiljö, organisation, medarbetarfrågor och arbetsrätt. Varje bransch tecknar egna kollektivavtal som är särskilt anpassade till branschens värdegrund och inriktning.

Vi i Huvudmannaförbundet upplever därför nu en mycket spännande tid. Vi planerar att genomföra en turné i landet under våren för att ha en dialog och informera våra medlemmar om alla frågor som berör förbundets framtid. Efter det,

i april kommer vi att ha ett avslutande medlemsmöte i Stockholm, då vi uppsummerar tankar och förslag från våra medlemmar. Vi hoppas därmed att alla får komma till tals och att vi lyckas vända på alla stenar inför årsstämman som vi håller den 11 maj. Vi hoppas också på ett stort deltagande i förbundsstämman då vi ska besluta om förbundets framtid.

Styrelsen och kansliet önskar alla verksamheter och medarbetare en riktigt GOD JUL och GOTT NYTT ÅR!

ANNONS

MeF – Medarbetareförbundet

**-för antroposofiskt inspirerad
självförvaltning**

**Fackförbundet för alla medarbetare i
antroposofiska verksamheter**

MeF är till för alla medarbetare oavsett vad man arbetar med. MeF ger medlemmarna stöd utifrån en unik kombination av kunskap i arbetsrätt och bred erfarenhet av antroposofisk självförvaltning.

Vi har god kännedom om antroposofiska verksamheters olika särart, organisation och kultur samt vilket särskilt stöd medarbetarna i antroposofiska verksamheter kan behöva.

**Transparens > delaktighet > medansvar >
gemenskap > Självförvaltning**

Transparens betyder att verksamheten är öppen för medarbetarnas delaktighet när det gäller t ex målsättning, verksamhetsplaner, arbetsfördelning och ekonomi. Det ger medarbetarna möjlighet till medansvar.

Arbetsglädje uppstår när medarbetarna individuellt och tillsammans delar verksamhetens målsättning, när medarbetarna är delaktiga i alla viktiga beslut och har medansvar för verksamhetens utveckling. Det är detta vi kallar självförvaltning. Självförvaltning skapas i verksamheter som strävar efter en transparent och solidarisk organisation med stor delaktighet från medarbetarna och utan externa vinstintressen. Medarbetarna samverkar nära ledningen och har verksamhetens utveckling som ett gemensamt mål. Viktigt för medarbetarna i dessa verksamheter är, att med inspiration från antroposofiska idéer göra ett arbete som svarar väl mot behoven hos vårdtagare, elever, kunder och samhällets förväntningar. Medarbetarnas en-

gagemang för ändamålet är grunden för verksamhetens framgång. Den fråga som bör stå i centrum för verksamhetens utveckling är: "Hur utformar vi samarbetet i verksamheten så att medarbetarnas kunskande, intresse och initiativförmåga får utvecklas och tillvaratas till förmån för dem som verksamheten är till för?"

Sättet att samverka utformas olika av medarbetarna och ledningen i varje enskild verksamhet.

Kollektivavtalet – ger trygghet och utrymme för egna lösningar

För att samverkan och självförvaltning ska bli en stabil del av verksamheten behövs det att överenskommelserna blir tydliga och långsiktiga. Viktiga delar och förutsättningar för detta finns i det lokala kollektivavtalet. Ett sådant avtal beskriver hur samverkan och hanteringen av medbestämmandefrågor ska gå till. Där finns också överenskommelser om arbetstider, löner, semester, sjuklön och pensioner. Kollektivavtalet är också länken mellan de lokala överenskommelserna och Svea rikets lag. Det centrala kollektivavtalet mellan Medarbetareförbundet och Huvudmannaförbundet lämnar mycket stort utrymme för egna lösningar i lokala avtal. Alla medarbetare kan omfattas av kollektivavtalet.

Vi hjälper till att ta fram utkast till ett lokalt kollektivavtal på verksamheten och ser till att avtalet blir juridiskt korrekt. Innehållet beslutas gemensamt av huvudmannen och de lokala MeF-medlemmarna. Löner förhandlas inte centralt av MeF, utan beslutas av lokalavdelningen i samråd med huvudmannen. Alla medarbetare kan bli MeF-medlemmar och därmed vara med och besluta och ta ansvar för lokalavtalets innehåll. Vi har medvetet låg medlemsavgift för att alla ska kunna bli medlemmar.

Bli medlem du också!

Kontakta oss på:
E-post: info@mef.se
Telefon: 08-551 504 00
Hemsida: mef.se

Medlemssekretariat

i Kulturhuset i Ytterjärna
Måndag-fredag 9-12
08-554 302 20
kontakt@antroposofi.nu

Medlemsavgiften
ordinarie 1200 kr, pensionär 500 kr,
studerande 300 kr,
till pg 5 88 71-5, Swish 123 499 13 86

Kalendarium på hemsidan
antroposofi.nu/kalender

Mejlutskick
Meddela oss din mejladress till:
kontakt@antroposofi.nu
så skickar vi dig löpande information

Bli medlem!
antroposofi.nu/blimedlem

Artiklar på hemsidan Forum Antroposofi

antroposofi.nu/forum

Följande texter finns publicerade på hemsidan för medlemstidningen:

- Frågor som gäller livet - Materialism, andlighet och social tregrening av Frans Carlgren.
- Om Kaj Skagens bok, "Morgen ved midnatt" av Ole Harald Dahl.
- Waldorf made in China, av Nana Goebel, ur Das Goetheanum nr 25-2015.
- Antroposofi som religion, av Johannes Kiersch, ur Das Goetheanum nr 6-2015.
- Flowforms - Unik hantverkskultur med betong och konststen i Järna.

FRÅN SEKRETARIATET

Medlemskap

Goetheanum meddelade att man under perioden 11 oktober till 14 november välkomnat 100 nya medlemmar. Och att 118 ej längre är medlemmar (utträden, tappade medlemmar och uppdaterade medlemslistor i landssällskapen) i Allmänna Antroposofiska Sällskapet.

Källa: Anthroposophie weltweit, nr 12, 2016.

Forum Antroposofi utges av Antroposofiska Sällskapet i Sverige. Varje skribent ansvarar själv för sitt material.

REDAKTIONSKRETS
Tobias Ossmark
e-post: tobias@antroposofi.nu
Felix Nieriker
Göran Nilo
Bo Werner Eriksson
Joel Hallklint
Karen Swartz Larsson

REDAKTIONSRÅD
Elisabeth Ehrlich,
kontaktperson i styrelsen.

GRAFISK FORM
Ritator

TRYCK
EKTAB (Eskilstunakurirens tryckeri) Ett ISO 14001-certifierat tryckeri som enbart använder vindproducerad el.

PRENUMERATION
Kontakta sekretariatet eller registrera på hemsida, 240 kr/år.
Till pg 5 88 71-5, Swish 123 499 13 86

HEMSIDA
antroposofi.nu/forum

ANTROPOSOFISKA SÄLLSKAPETS
SEKRETARIAT
e-post kontakt@antroposofi.nu
tel 08-554 302 20

KONTAKT MED FORUM
projektledare Joel Hallklint
e-post: kontakt@antroposofi.nu
tel 08-554 302 20
postadress: Forum Antroposofi,
pl 1800, 153 91 Järna
ISSN 1404-4277

UTGIVNINGSPLAN FÖR 2017
Deadline för 1-2017 ca 28 februari.
För längre uppslag, vänligen anmäl i god tid innan deadline.

ANNONSERING
Helsida färg 4000 kr och del av sida till proportionerligt pris. För privatpersoner: radannonser 80 kr. Tidskriftens format: höjd 315 mm, bredd 235 mm.

Arkivögonblick, nr 17

P M T

Två saker slår mig när jag betraktar det vykortsstora objektet. Det omsorgsfulla hantverket och det hemlighetsfulla motivet. Vad kan det betyda? Vi står inför en gåta och detektiven i oss önskar lösa tecknets innebörd. Men före den rationella reflexen sätter in och börjar sitt arbete att ta isär del för del för att sedan återbygga delarna till en meningsfull helhet, ligger en estetisk lust, ja kanske även en religiös känsla. Det är inte alltid enkelt att skilja de två åt. Skildringen av religioners uppkomst eller införande beskrivs inte sällan som en erfarenhet av skönhet, liksom den estetiska erfarenheten kan väcka djup vördnad. Den ambivalenta känslan av vördnad, storhet och skönhet inträder liksom strax före den rationella förståelsen. Tar vi oss tid och låter sinnena göra sitt stilla arbete kan vi komma till en annan sorts förståelse och meningsfullhet. När vi tittar upp mot stjärnorna en mörk vinternatt så inträder en förundran utan att vi «förstår» vad det är vi ser. Det är så stort och så oförklarligt vackert. Om en religiös stämning, en estetisk förnimmelse eller kanske bådadera inträder, är slutligen en fråga om individuell läggning. Det enkla och handmålade medlemskortet är värt att betrakta och överlåta sig åt. Det ligger en egen kraft i den varsamhet med vilket det är tillverkat. Den violetta grunderingen mot vilket guldfärgen får en alldeles egen lyster, texten och pentagondodekaedern målade med vit gouache, som i originalet lyser lätt blåaktigt fluorescerande mot den mörka bakgrunden. Precisionen i utförandet kan mätas i bokstäverna P och M som inte är målade utan utsparade ytor, där bakgrunden avtecknar sig.

Efter en första estetisk vandring där sinnena öppnats, varseblivningen brett ut sig för att omfatta ett lång större fält än det lilla vykortet fysiskt omsluter och känslor väckts till liv, kan erfarenheten stegras genom en reflexion över motivets innebörd. De tre Rosenkorsorden har placerats utmed pentagondodekaederns tio sidor, som bildar dess kontur. Den sista bokstaven i «In Christo morimur» och den första i «Per spiritum sanctum reviviscimus» visar sig centralt i T:ets tvärbalk. T självt, som i det hebreiska alfabetet läses «tav» och i det grekiska «tau» står i förbindelse med frimurartraditionen och Salomos tempel. Rudolf Steiner berättar att byggmästaren Hiram skall ha skrivit ett T i luften med sin högra hand för att sammankalla arbetarna till bygget av templet. Medlemskortet intar en liknande funktion. Genom det skall alla inblandade i det omfattande byggprojektet strömma samman i Dornach. Gestaltningen av något så formellt som ett medlemskort delegeras inte till ett normerat formspråk. Tvärtom börjar bygget redan i det lilla. I valet av en färg, med en bokstav, med att anknyta till en spirituell byggtradition. Har väl kontinuiteten genom anknytningen etablerats, börjar förvandlingen. Och snart låter sig byggprojektet inte längre beskrivas med beteckningen tempel, utan som en fri högskola.

Bild framsida: Medlemskort i Johannesbau-Verein, 10,4 × 14,6 cm. På baksidan står det skrivet med violett bläck: «Mitgliedskarte für Herrn Jan Stuten, April 1914» och därunder med svart bläck: «Dr E. Groscheintz». Emil Groscheintz var ordförande i föreningen «Johannesbau», som hade ändamålet att bygga och förvalta det som senare kom att kallas Goetheanum. Steiner besökte Emil Groscheintz och hans fru Nelly i oktober 1912 på deras lantegendom i Dornach strax söder om Basel. Steiner lär ha frågat om de hade planer med tomten. E. Groscheintz skall ha svarat att det fortfarande var öppet och lagt till att Dornach inte hade några bygglagar. Han tänkte väl på problemen man hade i München med det planerade bygget. Steiner kommenterade att Basel hade ett fördelaktigt teosofiskt karmakarma, varpå Groscheintz erbjöd sin mark till bygget. Man flyttade snart byggprojektet till Schweiz och grundade den 8 juni 1913 en avläggare till föreningen. Exakt vilken roll Steiner hade i utformningen av medlemskortet är oklart.
Text: Johannes Nilo